

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE  
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství



**FENOMÉN TETOVÁNÍ -  
TĚLO, JAKO SOCIOKULTURNÍ DOKUMENT**

**Bakalářská práce**

Autor: **Robert Rous**  
Obor: **Vychovatelství**  
Typ studia: **Kombinované studium**  
Vedoucí práce: **PhDr. Jan Šmíd, PhD.**  
Rok odevzdání: **2010**

## **Poděkování**

Děkuji panu PhDr. Janu Šmídovi, PhD., za inspirativní konzultace a odborné vedení bakalářské práce.

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 04. 03. 2010

-----

## ANOTACE

Rous Robert: FENOMÉN TETOVÁNÍ-TĚLO, JAKO SOCIOKULTURNÍ

DOKUMENT

/Bakalářská práce/ Praha 2010 – Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta,  
Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, 53 normo s.

**zaměření práce:** teoretická studie

**předmět:** výtvarné vyjádření prostřednictvím tetování

**cíl:** představit tetování jako systém ve výtvarném umění, ve všech jeho souvislostech

**přínos, poznatky:** zaměření se na tetování – historické, aktuální, etnografické a sociálně kulturní, výtvarné a mediální aspekty

**klíčová slova:** tetování, symbolika, historie, motiv, sociální role, rituál, multikulturní svět, stereotyp, estetika, fenomén, aspekt, tradice, identita, etnografie.

Práce pojednává o fenoménu tetování a jeho historické i aktuální prezentaci, prostřednictvím současné vizuální kultury. Popisuje nejen důvody vzniku tohoto fenoménu v kultuře minulosti, ale také důsledky pro sociální vnímání „tetovaného“ a vysvětluje možné klady i zápory takového zdobení. Práce zmiňuje také rituální a společensko-kulturní aspekty tetování s důrazem na jejich estetickou a výtvarnou funkci a významy sdělení a etnografické i sociální odlišnosti.

V odborné terminologii text pojedná o technikách tetování a principech znázorňování, včetně témat, motivů a symboliky. V lokální terénní výzkumné sondě představují vzorník a pohnutky k tetování. Přílohy jsou koncipovány jako schématický vzorník typů a vzorů tetování formou autorského fotografického cyklu.

## **SYNOPSIS**

Robert Rous: THE PHENOMENON OF TATTOOING-  
THE BODY AS A SOCIOCULTURAL DOCUMENT

/Bachelor's thesis/ Prague 2010 – Charles university in Prague, Faculty of education,  
Institute of Professional Development of Employees in Education, 53 norms.

**Focus of work:** theoretical study

**subject:** artistic expression through the means of tattooing

**aim:** to present tattooing as a system within fine art, all of its connections

**contribution, knowledge:** focus on tattooing – historical, current, ethnographic and sociocultural, artistic and media aspects

**key words:** tattooing, symbolism, history, motif, social role, ritual, micro-cultural World, stereotype, aesthetic, phenomenon, aspect, tradition, identity, ethnography.

The work deals with the phenomenon of tattooing and its historical and current presentation through the means of contemporary visual culture. It describes not only the reason for the occurrence of this phenomenon in past culture, but also the consequence for the social perception of tattooing, and explains the possible positive and negative aspects of such physical decoration. The work also mentions the ritual and socio-cultural aspects of tattooing, with emphasis on their aesthetic and artistic function, as well as meanings of communication and ethnographic and social difference.

In the technical terminology, the text deals with the techniques of tattooing and the principles of depiction, including themes, motifs, and symbolism. In the local research probe I present a collection of samples and motivations for tattooing. The appendices are conceived as a schematic collection of samples of types and examples of tattooing in the form of an authorial photographic cycle.

## Obsah

ANOTACE.....	3
SYNOPSIS .....	4
Slovníček některých pojmů.....	6
Úvod.....	7
1 Tělo jako sociokulturní dokument .....	8
1.1 Lidské tělo jako dokument?.....	8
1.2 Tetování jako znak .....	10
2 Historicko-geograficko-etnologický kontext tetování. ....	12
2.1 Prehistorie.....	12
2.2 Oceánie .....	13
2.3 Ostatní tradiční oblasti.....	17
3 Typologie tetování .....	25
3.1 Geografie a historie .....	25
3.2 Funkce a význam.....	26
3.3 Motivy a styly .....	31
4 Technika a prostředky.....	39
4.1 Mechanismus vzniku tetování .....	39
4.2 Postup .....	39
4.3 Barvivo a pigment .....	41
4.4 Možnosti odstranění tetování .....	42
5 Vliv masmédií na subkulturu tetování .....	45
6 Tetování ve výtvarné výchově .....	46
Vlastní terénní výzkum .....	48
Závěr .....	54
Zdroje použité a inspirující literatury.....	55
Příloha č.1 .....	57
Příloha č.2 .....	64
Příloha č.3 .....	65

## SLOVNÍČEK NĚKTERÝCH POJMŮ

**Tetování** - stálá značka nebo vzorek vytvořený na těle vpravením barviva skrz trhlinu v kůži. Někdy se termín také volně používá jako záměrné vytváření jizev (cikatrizace, skarifikace). Tetovací vzory jsou pokládány různými lidmi za prostředky poskytující magickou ochranu proti chorobám a neštěstím, nebo slouží k identifikaci pozice, statusu či členství ve skupině toho, kdo je jeho nositelem. Ornament je asi nejběžnější motiv pro tetování.<sup>1</sup>

**Znak** - klasická definice znaku, která zní:

*1. Znak (signum signalns) je něco, za čím se skrývá něco jiného (signatum, referent, věc)*

**Subkultura** - (z lat. sub = 'pod' + kultura) je osobitá menšinová kultura v rámci kultury většinové. Vymezení vůči kultuře převažující se uskutečňuje odklonem od jejích myšlenkových, kulturních a politických hodnot, a navenek často zejména odíváním a změněným životním stylem.

---

<sup>1</sup> Zdroj, internet- Tattoo. Encyclopædia Britannica [online]. 2009 [cit. 2009-11-01]. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/584263/tattoo>.

## ÚVOD

Na lidskou kůži bylo vytetováno nespočetné množství symbolů, znaků, kreseb a někdy i textů či šifer. Tetování je fenomén velice mimořádný a komplexní, jelikož se jedná o kulturní univerzálii, kterou lze nalézt téměř na všech místech napříč celým světem. Svou různorodostí – v půvabech i děsivosti – prohlubuje naše estetické vnímání. Tetování však také můžeme pojímat jako prostředek neverbální komunikace nebo sebevyjádření. Mezi tetováním a jeho nositelem existuje mnohem užší vztah, než je tomu u jakéhokoli jiného záznamu na určité médium. Tetování vypovídá o svém nositeli mnohé a my tak můžeme „číst“ přímo z kůže člověka podobně jako z otevřené knihy, přestože pro tetování nebyl dosud vytvořen žádný (alespoň ne jednotný) slovník. Už samotné tetování, je totiž příznakem jiného jevu – ať už je to příslušnost k určité skupině či naopak snaha odlišit se. V mé bakalářské práci bych proto chtěl osvětlit, co v průběhu dějin různá tetování znamenala a co symbolizovala (od sociálního postavení, přes příslušnost ke skupině až po zdůraznění výjimečnosti) a jak člověk jejich prostřednictvím komunikoval.

U fenoménu, jakým je tetování se v podstatě jedná o zaznamenání symbolu, či celého souboru symbolů na lidskou kůži podobně jako je písmo zaznamenáváno na papír či jiný nosič. Významy se v průběhu dějin měnily a vyvíjely a tím vznikl celý řetězec interpretací a vztahů mezi tetováními, jejich nositeli a jednotlivými významy tetování. Vlivem toho vznikl velice rozvětvený systém, který bych se chtěl pokusit alespoň částečně nastínit.

Cílem mé práce je uspořádat a typologizovat tetování, zreflektovat jeho významy a zasadit ji do konceptuálního rámce výtvarné a mediální osvěty. K tomu je však nutné:

1. zreflektovat významy tetování v jejich geograficko-historickém kontextu
2. vyložit tetování jako určitý systém
3. zasadit ho do tradičního výtvarného pojetí.



# 1 TĚLO JAKO SOCIOKULTURNÍ DOKUMENT

## 1.1 Lidské tělo jako dokument?

Dokument bývá tradičně definován jako "textový záznam",<sup>2</sup> je zapotřebí si však uvědomit, že ne všechny fenomény, o které informační věda jeví zájem, mají textovou či textu podobnou povahu (např. události, procesy, obrazy či různé objekty). Michael K. Buckland se ve svém textu *What is a "Dokument"* domnívá, že teoreticky neexistuje důvod, proč by měl být dokument limitován textem – obzvláště v tištěné podobě. Pokud se dokumentaristika může zabývat dokumenty, které nejsou v tištěné – tedy materiální podobě mohly by se tedy mezi dokumenty řadit i zdroje, které nejsou ani textové. Paul Otlet za dokumenty považoval i trojrozměrné objekty (například sochy). Říkal, že objekty samotné mohou být považovány za "dokument", pokud je člověk informován jejich pozorováním. Mezi tyto objekty řadí objekty přírodní i umělé či jakékoli objekty nesoucí stopy lidské aktivity (jako archeologické nálezy), vysvětlovací modely nebo také umělecké práce.<sup>3</sup> Pokud tedy můžeme dle tohoto popisu za dokument považovat cokoli svědčícího o lidské aktivitě, proč bychom nemohli považovat za určitý typ dokumentu i člověka samotného?

Tento pohled má však i svá úskalí. Suzanne Briet, definuje dokument jako *"jakýkoli fyzický nebo symbolický znak, uchovaný či zaznamenaný s úmyslem reprezentovat, rekonstruovat nebo demonstrovat fyzikální či konceptuální fenomén"*,<sup>4</sup> domnívá se, že každý objekt, který je dokumentem, musí být zároveň evidovatelný a zpracovatelný. Dokumentem podle ní tedy nemůže například být kámen v řece či zvíře ve volné přírodě. Aby se tyto objekty mohly stát dokumentem, musely by být umístěny například v muzeu – či v případě živého tvora v ZOO. Lidské tělo tedy může být dokumentem, ale pouze ve formě různých evidovatelných artefaktů – ať už ho

---

<sup>2</sup> *Zdroj, internet* - <<http://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html>. [online]. 2009 [cit. 2009-10-16].

<sup>3</sup> *Zdroj, internet* - <<http://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html>. [online]. 2009 [cit. 2009-10-16].

<sup>4</sup> *Zdroj, internet* - <<http://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html>. [online]. 2009 [cit. 2009-10-16].

zkoumáme např. vypreparované na pitevním stole nebo o něm „pouze“ sbíráme záznamy ve formě fotografií, nákresů.

Dle mého názoru můžeme jako dokument chápat jakýkoliv objekt, který je nositelem znaků majících informační hodnotu pro jeho pozorovatele. Lidské tělo (je-li nějak mapováno a zaznamenáváno) tedy můžeme také vnímat jako pozoruhodný druh dokumentu, který se v průběhu doby mění – roste, vyvíjí se, mění se tvary jednotlivých jeho rysů.

Postupně se na našem těle objevují rysy a znaky, z nichž můžeme vyčíst mnoho informací o jeho vlastníkově, jelikož tyto znaky se zpravidla objevují jako následky či výsledky naší manipulace s tělem. Tvar a celkový stav postavy, (není – li předurčen genetickými předpoklady) je většinou odrazem životosprávy a celkové péče o tělo. Můžeme však vypožorovat i řadu dalších znaků, které si záměrně vytváří člověk sám. Jedná se o různé mutilační změny, které člověk produkuje už od pradávna.

Pod pojmem "*mutilace*" si mnoho lidí může představovat různá mrzačení či hrubší zásahy do lidského těla. Málokdo však ví, že mezi mutilační změny se řadí například i stříhání nehtů, barvení vlasů či oblékání. Mutilace vždy nesou určitý komunikační význam. "*Mohou vyjadřovat estetické cítění, odrážejí do jisté míry normy společenského chování, morální, filozofické náboženské představy a postoje. To vše má v podstatě komunikační cenu, protože jedinec předává svému okolí určité informace o sobě.*"<sup>5</sup> Mutilační chování můžeme definovat jako „... *chování, jehož výsledkem je změna velikosti tvaru nebo barvy části lidského těla provedená záměrně na živém jedinci...*“<sup>6</sup> Důvodem k tomuto chování může být magické či kultovní myšlení, příslušnost k sociální skupině, zdůraznění sekundárních pohlavních znaků a v některých případech se může jednat dokonce o určitý patologický jev. Mutilační změny mohou být trvalé nebo dočasné. Mezi změny *ireverzibilní* (nevratné, trvalé) patří tzv. *hard mutilace* prováděné na kostech či zubech (jako například pilování zubů nebo deformace kostí) a tzv. *soft mutilace* prováděné na měkkých částech těla (sem patří široká škála

---

<sup>5</sup> FRAŇKOVÁ, Slávka. - KLEIN, Zdeněk. *Úvod do etologie člověka*. Slávka Fraňková a Zdeněk Klein. 1. vyd. Praha: HZ Systém, 1997. str. 83.

<sup>6</sup> Ibid. str. 84.

mutilačních praktik – od různého vpichování a propichování až po obřízku). Mezi změny *reverzibilní* (dočasné, vratné) řadíme vše, od líčení (používání barev) až po oblékání či zdobení šperky. Mezi ireverzibilní soft mutilace patří i různé tetování – což je velice pozoruhodný fenomén, kterým se hodlám zaobírat více.

## 1.2 Tetování jako znak

Shannon Bell ve své eseji píše o Maorských tetováních: „*Jejich moko bylo jako signatura, kterou nyní používají pro značení dokumentů; to znamená, že místo toho, aby označovali jejich jména, vytvářeli své moko, které bylo opravdovou reprezentací jich samotných*“<sup>7</sup> Zde je vidět, že tetování v první řadě vytváří znaky, které označují a reprezentují danou osobu, či nějakou další událost.

Tetování dokonce můžeme pojímat jako znak hned na třech úrovních:

1. **Znak jako výsledek manipulace s naším tělem** (znak toho, že naše tělo bylo mutilováno, že se na něm něco změnilo)
2. **Znak jako určitý obrazec** – zpodobnění například určitého symbolu, nesoucí nějaký určitý význam (motiv tygra symbolizující velkou sílu a odvahu-Barma)
3. **Znak, který je člověku připsán následkem toho, že je potetován** (např. že se mu zvýšil, nebo snížil sociální status)

První a třetí úroveň se zdají být podobnými, jedná se však o dvě různé věci – vlastní fakt/změnu (1. úroveň) a jeho důsledek/význam (3. úroveň). Rozdíl je v tom, že tetování jako znak na první úrovni vnímáme všichni v podstatě stejně („ten člověk je potetovaný“ = „má na sobě uměle vytvořené zvláštní znaky“), zatímco na třetí úrovni přidáváme tetování nějaký subjektivní (či objektivní) význam („má určitý společenský status“, „je sexuálně zralý/přitažlivý“ či dnes již stereotypní „byl ve vězení“). Tetování je tedy znakem zastupujícím 1) událost na těle, 2) znak či symbol, 3) význam.

---

<sup>7</sup> BELL, Shannon. Tattooed : A Participant Observer's Exploration of Meaning. *The Journal of American Culture*. 2004, vol. 22, is. 2, str. 53. „*Their moko was like a signature, which they actually used when signing documents; that is, instead of signing their names they drew their moko, which was a true representation of self.*“

Toto rozlišení by se dalo přirovnat ke třem úrovním informace podle D. F. Hofstadtera, skládajících se z **1) rámcového sdělení**, neboli sdělení o tom, že jde o zprávu („*ten člověk je tetovaný*“); **2) vnějšího sdělení**, které se sestává z dekodování nalezené zprávy („*toto je vytetovaný tygr*“) a **3) vnitřního sdělení** – porozumění zprávě („*vzhledem k tomu, že jsem na Barmě, znamená to pravděpodobně, že jeho nositel chce dát na odiv svou sílu a odvahu*“).<sup>8</sup>

---

<sup>8</sup> Dle CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy*. Jiří Cejpek. 2., přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 21.

## 2 HISTORICKO-GEOGRAFICKO-ETNOLOGICKÝ KONTEXT TETOVÁNÍ.

Tetování provází člověka od pradávna. Můžeme se s ním setkat v celém světě. V těch částech světa, kde se tetování pro příliš tmavou pokožku obyvatel nedaly provádět, byly na kůžích domorodců vytvářeny skarifikace, které se dají brát jako úzce související fenomény. Samozřejmě můžeme naleznout i geografické oblasti či kultury, ve kterých se lidé tetovat nenechávali. Nebylo to však z důvodu, že by ony kultury tetování neznaly, jako spíše proto, že to jejich náboženské či kulturní předpisy přímo zakazovaly – jak je tomu v případě Judaismu či Islámu. V této kapitole se pokusím zreflektovat významy tetování v jeho historii. Cílem kapitoly je zachytit vývoj a evoluci tetování.

### 2.1 Prehistorie

Nejstarší archeologický nález zaznamenávající tetování, nese 5100 – 5350 let starý „*Ledový muž*“ *Ötzi*. Na těle mrtvého muže bylo nalezeno několik skupin vytetovaných křížků a čárek. Vědci se domnívají, že tyto znaky mohly být vytetovány z terapeutických důvodů, jelikož zde existuje veliká podobnost s tetováními, které jsou prováděny v některých afrických kmenech právě z těchto příčin. Zmrzlému muži navíc byla objevena osteoartritida a tak tyto znaky možná mohly sloužit k utišení bolesti.<sup>9</sup>

Druhým nejstarším nálezem je *Amunet* – mumie egyptské kněžky Hathor, na jejíž kůži v oblasti rukou a stehů byly vytetovány podélné čáry a eliptický útvar z teček na podbřišku. K objasnění původu těchto tetování přispěl Ludwig Keimer, který se domnívá, že žena, vlastnicí takovéto tetování, pracovala jako tanečnice u dvora, jelikož archeologické nálezy z pozdější doby (kdy již bylo tetování v Egyptě běžně praktikováno) ukazují, že podobným způsobem byly krásleny konkubíny, zpěvačky, tanečnice, chrámové milenky či kněžky, které vystupovaly patrně zcela bez oděvu a tak dávaly na odívání své kuriózní ozdoby.<sup>10</sup>

<sup>9</sup> *Hroby, hrobky a mumie*. Bahn, Paul G.. 1. vyd. Praha : Argo, 1997. str. 141.

<sup>10</sup> Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 64.

V *Egyptě* se však nechávali tetovat rovněž i muži. Ti využívali světských i náboženských námětů. Časté byly ochranné a kultovní symboly – například obraz ptáka se zavřenými očima jako symbolická ochrana před uhrnutím či motiv slunce za vlády faraona Achnatona, který provedl náboženskou reformu, jež uznávala jako jediného boha Atona, boha slunce.<sup>11</sup> Motiv slunce se často vyskytoval i v nedaleké Núbii.

Skvěle zachovalým dokladem starověkého tetování je tělo knížete z *Pazyryku* (oblast na jižní Sibiři) staré 2400 let. Paže a část dolní končetiny tohoto muže byly bohatě potetovány výjevy skutečných i bájných zvířat. Martin Rychlík uvádí ve své publikaci *Tetování, skarifikace a jiná zdobení těla* trojí vysvětlení těchto tetování: 1) rozsáhlé obrazce mohly být dokladem vznešenosti nomádkého náčelníka, 2) motivy mohly hrát ochrannou roli (například před neštěstím) a zároveň dodávat jeho nositeli vlastnosti připisované zobrazeným zvířatům (sílu, obratnost, hbitost...) 3) tetování mohly nést totemické významy.<sup>12</sup>

Podobnými motivy jako nese kníže z Pazyryku byla ozdobena i „*Zmrzlá princezna z Ukoku*“. Její tělo bylo rovněž pokryto mystickými obrazy zvířat – koz, vlků, kočkovitých šelem a vysoké zvěře.<sup>13</sup> Motiv jelena byl nalezen i na rameni „bojovníka“, jehož dva a půl tisíce let staré mrtvé tělo bylo objeveno taktéž v Ukoku.<sup>14</sup>

Přestože díky těmto nalezeným tělům máme hmotné důkazy o tom, že má tetování tisíce let starou historii, nemůžeme přesně určit dobu ani místo jeho vzniku. Jisté však je, že pravděpodobně nejbohatší tradice tetování se pojí s Oceánií, kterou Miloslav Stingl dokonce nazývá „Zlatou zemí autentického tetování“.<sup>15</sup>

## 2.2 Oceánie

Teoreticky je možné, že umění tetování pochází právě z této oblasti. Nemáme sice tak staré hmotné doklady tetování v těchto oblastech, ale to by se dalo vysvětlit například vlivem přírodních podmínek (v teplejších oblastech se mrtvá lidská těla

---

<sup>11</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 65.

<sup>12</sup> Ibid. str. 69.

<sup>13</sup> FERGUSON, Henry, PROCTEROVÁ, Lynn. *Umění tetování*. Praha : Rebo, 1998. str. 12-13.

<sup>14</sup> BLATOVÁ, Marcela. *Chování člověka a jeho odraz ve zdobení lidského těla tetováním*. Praha, 1995. Kap. 2.1.1.

<sup>15</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 7.

pravděpodobně rozkládají rychleji). Ať už však tetování vzniklo právě zde, nebo někde úplně jinde, je jisté, že právě Oceánská oblast se významně podílela na zpopularizování tetování po celém světě. Právě zde byli tetováním oslnění první mořeplavci, kteří tuto starobyrou praktiku převzali a dále ji šířili po celém světě. Významně se o to zasloužil cestovatel James Cook, který do svých deníků zapsal první novodobé záznamy o tetováních. Dokonce i samotný pojem „tetování“ pochází z polynéských jazyků – „*původní tahitské slovo tatau znamenalo označovat, spřízněné samojské tautau značilo kreslit a i malajské tatu, výraz pro ránu, nebylo významově ani etymologicky příliš vzdáleno*“<sup>16</sup>

Tetování v těchto oblastech hrála velikou roli – nejenže plnila funkci rituální (a spoustu dalších funkcí), ale také zde vypovídala například o stratifikaci společnosti.<sup>17</sup> Tetování zde bylo svým způsobem posvátným řemeslem.<sup>18</sup>

Oceánii můžeme geograficky rozdělit na tři souostroví: **Polynésii, Melanésii a Mikronésii.**<sup>19</sup>

Mezi nejvýznamnější **Polynéské oblasti** (z hlediska dějin tetování) patří rozhodně **Havaj**, kde kromě svých pověstných šachovnicových motivů, náramků a geometrických tvarů na nohou či pažích tetovali i jazyk. Muži si zvýrazňovali jednu polovinu těla. Asymetrická tetování mívaly rituální význam, symetrické bývaly dekorativní.<sup>20</sup>

Vyznaným místem je i **Francouzská Polynésie** – především ostrovy *Tahiti* a *Markézy*. O tahitských tetováních psal již James Cook: „*Obě pohlaví si malují svá těla, tetují (tattoo), jak to nazývají svým jazykem. To je děláno barvou černou pod kůží, což je nastálo. Někteří mají pokřivené postavy lidské, zvířecí či ptačí, ženy obecně mají značku Z na každém článku prstů i palců: Muži mají je obráceně a oboje mají další znaky jako kruhy, oblouky atd. na svých pažích a nohou...*“<sup>21</sup> Tahitáné si svá tetování pořizovali mezi čtrnáctým a osmnáctým rokem a to nečastěji na rukou a prstech. Ženy

---

<sup>16</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 27.

<sup>17</sup> Ibid. str. 76.

<sup>18</sup> Ibid. str. 78.

<sup>19</sup> BRINKE, Josef. *Austrálie a Oceánie*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1983. str.196.

<sup>20</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 80-81.

<sup>21</sup> CAPLAN, Jane. *Written on the body : the tattoo in European and American histor.* 1st edition. [s.l.] : Princeton University Press, 2000. str.1. cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 81.

byly tetovány na nohou, hýždích a Venušině pahorku.<sup>22</sup> Markézané měli svá těla potetována celá. Tetování zde bylo posvátným rituálem, který doprovázela různá rituální tabu. Vytváření jednotlivých tetování provázelo domorodce od puberty prakticky celý život.<sup>23</sup>

Tzv. „polynéské jádro“ tvoří ostrovy *Tonga* a *Samoa*. Klasické samojské tetování se nazývá „peʻa“ a táhne se od výše beder po kolena a vzadu vystupuje tak vysoko, aby je bylo vidět jako černý pás nad bederní oblastí. V křížové oblasti toto tetování tvoří trojúhelník a druhý pruh přecházející v paprsky, které končí na pokožce břicha nad pánevní kostí. Toto tetování se může jevit jako krátké krajkové kalhoty.<sup>24</sup> Tato oblast byla tetována celá, včetně genitálií. Zdobení doprovázela tabu a přesně dané rituály.<sup>25</sup>

Snad nejvíce je s tetováním spjat *národ Maorů*, sídlící na Novém Zélandě, který specifickým tetováním zvaným „moko“ zdobí své obličejové partie. Ženy si zde zdobí pouze okolí brady, zatímco muži pokrývají spirálovitými tetováními celý svůj obličej. Klasické maorské prorývání spirál bývalo dokladem urozenosti.<sup>26</sup> Mimo obličej byly tetovány i jiné části těla (především stehna a hýždě), ale ne tak hlubokým stylem. Ženy měly tetováními zvýrazněnou bradu, pusu, řidčeji nos a prsa. Moko na bradě žen se pojilo s ideálem krásy a jeho vytváření bylo provázeno rituálními písněmi.

V době kolonizace Polynésie se zde kultura začala (převážně vlivem křesťanských misionářů) proměňovat a tetování bývaly dokonce zakazovány. V současnosti prožívá tradiční polynéské tetování renesanci. Tricia Allenová<sup>27</sup> to vnímá jako přihlášení se k původní polynéské identitě.

**I melanéští domorodci** si na tělesné krášlení velmi potrpí – obzvláště ve formě jizvení a maleb, ale samozřejmě se rovněž tetují. V zásadě lze odlišit tři typy melanéského tetování: 1) klasické tetování zaváděním barvy pod kůži (Amirality, Nová Kaledonie, Nové Hebridy, Šalamounovy ostrovy, Banksovy ostrovy, Fidži), 2) jizvivou

<sup>22</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 82.

<sup>23</sup> Cit dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 88.

<sup>24</sup> WOLAKOVÁ, Eva. *Plavecké ostrovy*. Praha : Orbis, 1975. str. 217.

<sup>25</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 99.

<sup>26</sup> Ibid. str. 107.

<sup>27</sup> *Zdroj, internet-* <http://pacificimagery.com/>. [online]. 2009 [cit. 2009-10-20].



cikatrizaci narušením kůže, 3) úmyslné řízené infekce vyvolané šťávou některých rostlin.<sup>28</sup> Primární estetická funkce, ale důležitá je i funkce rituální (například při důležitých životních zlomech jako je svatba apod.) a v některých oblastech tetování také například dokladuje u mužů kmenovou příslušnost.

Na *Admiralitách* jsou tetování vyhrazeny jen ženám a provádějí je rovněž pouze ženy. Tetují se zde body v koutcích úst – na znamení že žena porodila dítě – ale často mají jen skrýt vrásky vzniklé věkem.<sup>29</sup>

V *Torresově úžině* existuje silný kult žraloka a želvy, která je uctívána pro svůj dlouhý život. Tato zvířata bývají rovněž častým námětem tetování. Tetování zde však vznikají skarifikacemi a tak mají plastickou podobu. Nejčastěji se nalézají na ramenech, prsou, hrudníku, obličejí. Důvodem k vyobrazení těchto skarifikací bylo pravděpodobně vyjádření kmenové příslušnosti.<sup>30</sup>

Na ostrovech *Tonga* byly ženám tetovány komplikované vzory na nos, tváře, bradu a čelo. Na tvářích se jim často objevovaly vytetované slzičky či stopy ptáků. Mužům se pro změnu tetovaly lístky nebo rybí ploutve. Mnoho domorodců zde tetování odkládá na pozdější dobu, nebo se dokonce nenechávají tetovat vůbec, aniž by tím musela utrpět jejich prestiž. Někteří badatelé se tudíž domnívají, že funkce tetování na Tanga je vyloženě estetická.<sup>31</sup> Naopak skarifikace, která je vesměs mužskou záležitostí, byla vyžadována jako doklad členství v různých společnostech.

Také v *Mikronésii* se můžeme setkat s tetováními a tetovanými. Tetování zde plní řadu funkcí – od dekorativních, přes ochranné, erotické a sociální až po určování pravidel hypogamických či hypergamických sňatků.<sup>32</sup> Tetování jsou zde natolik zdobné, že mnohdy připomínají oděv.

Na *Ponape* se začínalo s tetováním již ve věku čtyř let a končilo se v jedenácti. Tetování to bylo velice neobvyklé. Jeho zhotovení podstoupil britský velrybář James F. OConnell a později se dozvěděl, že „ornamenty na jeho kůži jsou vlastně jakousi

---

<sup>28</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 123

<sup>29</sup> Ibid. str. 124

<sup>30</sup> Ibid. str. 126-7

<sup>31</sup> BELL, F. L. S. Tattooing and scarification in Tanga. *Man : a monthly record of anthropological science*. 1949, vol. 49, is. 26-45, s. 31. Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 129

<sup>32</sup> Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 131

*kronikou zaznamenávající jména zemřelých náčelníků a vynikajících mužů kmene.*<sup>33</sup> Ženám byly tetovány mnohem rozsáhlejší vzory než mužům – ornamenty pokrývaly takřka celé jejich tělo. Mužům se tetovaly především paže.

Důležitou roli hrála tetování i na **Marshallových ostrovech** – zde byla vyhrazena náčelníkům a příslušníkům vznešených rodů. Tetovalo se na rukou, nohou, celém trupu včetně hrudníku, zádech, ramenou a krku. Dle německého vědce Augustina Krämera, který o zdejších tetování publikoval v roce 1906 text, měly lícní ornamenty dodat lídrům prestiž a démonické vzezření stejně „jako u novozélandských Maorů, nicméně umělecké provedení nedosáhlo takové kvality jako jejich spirály.“<sup>34</sup> Místní obyvatelé měli pro tetovací vzory rovněž specifickou folksonomii – každý vzor měl své umístění na těle a jméno.<sup>35</sup>

## 2.3 Ostatní tradiční oblasti

### *Austrálie*

Pro australské (a tasmánské) obyvatelstvo bylo typické umělé jizvení. Klasické barevné tetování bylo rozšířeno pouze na australském pobřeží. Tetovací ceremoniály některých australských kmenů jsou spjaty s nejrůznějšími rity. Jizvení se praktikovalo v oblasti zad, ramenou i hrudi. Jako výraz truchlení a smutku jsou vnímány jizvy na stehnech a zádech, které jsou rozrývány kouskem lastury či pazourkem. Emil Durkheim zase viděl souvislost mezi tetováním a kmenovými totemy.<sup>36</sup>

### *Asie*

**Borneo** – třetí největší ostrov světa. Tento ostrov je zajímavý tím, že se zde i do dnešních dnů udrželo tradiční tetování. U mužů je zde tetování znakem úspěšných

---

<sup>33</sup> LIPS, Julius. *O původu věcí. 1. vyd.* Praha : Orbis, 1960. str. 40.

<sup>34</sup> KRÄMER, Augustin. *Hawaii, ostmikronesien und Samoa.* Stuttgart : Strecker & Schröder, 1906. str. 407. Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 132-133

<sup>35</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 133

<sup>36</sup> DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života: systém totemismu v Austrálii.* Émile Durkheim. 1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2002. str. 128-129

válečných schopností. Ženy bývaly tetovány především na krku, nohou, stehnech, rukou a prstech. Z tetování se dalo lehce rozpoznat sociální postavení konkrétní ženy – čím komplikovanější vzory, tím vyšší status ve společnosti. Na proces tetování se vázalo mnoho rituálů a tabu. Při úmrtí v rodině se s tetováním muselo ihned přestat, alimentární (potravinová) tabu zase zakazovala požívat masa z jistého druhu ještěrky. Tetování měly být provedeny dříve, než dívka otěhotněla. Šamani používali tetování rovněž k terapeutickým účelům a rovněž měla sloužit jako vstupenka do „úspěšného posmrtného života“.<sup>37</sup> Dnes už je v některých místech tradiční tetování a vzory na ústupu a staré významy jsou jen prázdnými pojmy...

Velkou podobnost s tetováním na Borneu vykazují i oblasti *Indonésie, Malajsie a Filipín*. Tetují se zde chlapci a dívky v pubertě velice hustými a náročnými vzory, které nejčastěji zpodobňují různé ornamenty či zvířecí motivy. Na Filipínách se v některých kmenech zdobilo celé tělo, takže místní vypadali, jako by byli oblečeni do vyšíváných šatů.<sup>38</sup>

Na *Tchaj-wanu* si domorodí novomanželé nechávali tetovat stejné znaky. Typickým tetováním byl rovněž obrazec ve tvaru V, objevující se na obličejích Tchaj-wanských žen.

Zdobení tetováním bylo charakteristické i pro *Thajce*. Zde se objevila i zvláštní kuriozita – koncem 18. století král Bangkoku Phra Phutthayotfa nařídil, že všichni svobodní občané musí mít vytetována jména svých pánů a měst, ve kterých bydlí – což mělo za účel zamezit vyhýbání se výkonu královských služeb. Doklady o tetování nalezneme též v *Koreji* či *Vietnamu*.<sup>39</sup>

Velmocí tetování však bývala *Barma* (dnes Myanmar), kde se tetovaly rozsáhle zvířecí vzory, zvláště pak symbol tygra. Kolem krku a na tvářích bývaly tetovány kroužky – ženám pět, mužům šest. „Věří se, že zemře-li žena bez vytetovaných kroužků na krku, bude po smrti poslána do země zlých duchů, chybějí-li jí kroužky na tvářích, bude jim chybět i plné uspokojení v manželství.“<sup>40</sup>

---

<sup>37</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 139

<sup>38</sup> Ibid. str. 142

<sup>39</sup> Ibid. str. 142-143.

<sup>40</sup> RAMEŠOVÁ, Stanislava. *Země zlatých pagod: Setkání s Barmou*. Praha: Olympia, 1980. str. 218.

V *Indii* se nechávalo tetovat (téměř) jen drávidské obyvatelstvo. Tetování bývala ochranou proti neštěstí a neplodnosti – do pigmentu se prý přimíchávalo mateřské mléko, aby tetovaná dívka nezůstala nikdy bez manžela. Matky obdržely speciální značku. Toldové (příbuzní Dravů) tetují jen ženy. Vzory se sestávají z kroužků a teček spojených v přímé linky, a nejčastěji je vidíme na hrudi, ramenou a horní části paží.<sup>41</sup> „Muži obvykle odkrývají vystupující jizvy na levém rameni – výsledek propichování žhavou tyčkou kvůli magické léčbě únavy.“<sup>42</sup> Postupem času pronikly i do Indie moderní, převážně japonské a západní styly, přičemž tam, kde se v minulosti tetovalo, tradiční způsob zaniká.<sup>43</sup>

V oblasti *Tibetu* se často tetováním zobrazovala hinduistická božstva, květiny, ptáci nebo mřížkované práce. Důvody byly často estetické, ale i účelné – některé ženy se tímto způsobem nechávaly „poraňovat“, aby si tak vylepšovaly svou karmu.<sup>44</sup> Tetování zde však plnily rovněž i funkce sociální – „jako hodnotní značení“ – a terapeutické.

Tetování nebylo příliš rozšířeno v *Číně*. Tetování byla vnímána spíše jako barbarský zvyk či forma trestu. V Číně „existovaly dva typy tetování. První tetování bylo používáno jako označení vyhnanců do odlehlých provincií a mělo velmi tvrdý sociální dopad. Druhý typ tetování byl dobrovolná, byla to móda, která prý přišla přes Arábii až z Egypta a tvořily ho motivy květin, motýlů a jemné ornamenty.“<sup>45</sup>

Naopak v *Japonsku* má tetování velice bohatou tradici. Její kořeny pravděpodobně tkví v zakrývání trestaneckých cejchů. Nejstarší trestanecká tetování se objevila v 7. a 8. století. Častým znamením „kriminálních živlů“ byl kříž na předloktí či piktogramem napsané „pes“ na čele. Označení lidé byli vyřazeni z běžného života. Japonci označovali tetování několika výrazy. Irezumi či šisei bylo menší lokální tetování, horizumo označovalo především velkoplošné obrazové kompozice, pokrývající velké části povrchu těla. Tetování prostitutek, nejčastěji znázorňující

---

<sup>41</sup> RIVERS, W. H. R. *The Todas*. London: MacMillan & Co, 1906. str. 578. Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 147.

<sup>42</sup> MURDOCK, G.P. *Our Primitive Contemporaries*. New York: The Macmillan Company, 1934. str. 111. Cit. dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 147.

<sup>43</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 147.

<sup>44</sup> Ibid. 148.

<sup>45</sup> Ibid. str. 149.

japonský znak pro život doprovázený jménem milenců nebo nejlepších zákazníků, pak byla nazývána irebokuro. Důležitý zlom nastal v 18. století, kdy začalo prosperovat umění a s ním i umění tetování. Tetování si oblíbili hlavně obyvatelé z města Edo. Tetovat se zde zpočátku nechávali hlavně muži z nižších vrstev (hasiči, řemeslníci, kejklíři apod.), jelikož při své práci často měli odhalená těla. Mezi oblíbené motivy patřili draci, okrasní kapři koi a u hasičů další vodní symboly. Záhy se tetování zalíbilo i občanům z vyšších vrstev. V té době se z japonského tetování stalo legendární a velebené umělecké dílo zvané horimono. Horimono nabývalo obrovských rozměrů. Vzory vycházely z dějin Japonska, mýtů a legend země nebo ze šintoistického náboženství. Tetování se v Japonsku stala uměním a také rituálem. Malby symbolizovaly i různé vlastnosti nositele. Tetovat se do Japonska jezdili dokonce i Evropané (čímž značně japonské tetování ovlivnilo celkové dějiny tetování Tetování je v Japonsku fenoménem dodnes. Západnímu stylu tetování se říká jabori, domácímu wabori a tradičnímu tebori. Specifické významy tetování zná japonská mafie – Jakuza. K tradičním domorodým tetováním se řadí vzory žen z kmene Rjúkú. Ty si nechávaly potetovat hřbety rukou drobnými vzory (křížky, šipky, hvězdičky, lístky) – významy těchto tetování už však nejsou známy, jediným jistým faktem je, že starší ženy měly vzorů více a to bylo znamením, že žena už je zadána. Dalšími tradičními japonskými tatéry jsou Ainové, jejichž ženy si tetováními zvýrazňovaly „knír“ nad ústy. Tento symbol měl být pravděpodobně znakem sexuální zralosti.

### ***Severské oblasti***

***Eskymáci – Inuité*** praktikovali unikátní způsob tetování – ta byla prováděna podkožním protahováním děrované jehly s nití obarvenou sazemi a příměsí oleje. Tetovány byly ženy dle věkových stupňů (první tetování se například vytvářely poté, co dívka začala menstruovat), muži v závislosti na loveckých úspěších. Tetování také plnily funkce sociální (jako odkazy na události s tetováními spjaté) a magické. Tetovaly se oblasti brady, lící, čela a také zápěstí, stehna a prsa.<sup>46</sup>

---

<sup>46</sup> Ibid. str. 160-165

**Čukčové** – obyvatelé Čukotky se rovněž tetovali podobným způsobem. Ženám se tetovala brada a těm bezdětným navíc i tváře, což mělo působit proti neplodnosti. Muži si tetovali kroužky, tečkami nebo pŕlměsíčky v koutcích úst. Podobné tetování můžeme naléznout i v dalších severských oblastech. Významy byly rituální, sociální, terapeutické (například u Čipevajů se tetování užívalo v případě revmatismu, bolestí či vymknutých kotníků) i sexuální.<sup>47</sup>

### ***Severní, střední a jižní Amerika***

Důkazy tetování nalézáme i v **Americ**. „*Nezodpovězenou otázkou však zůstává, zda se tetování do Nového světa dostalo s příchodem většiny obyvatel přes Aljašku (toto osídlení prokázal humpolecký rodák Aleš Hrdlička) či z Polynésie, jak uvádějí některé odvážnější migrační teorie. Také mohlo v obou Amerikách vzniknout nezávisle...*“<sup>48</sup> U původních obyvatel obou subkontinentů převládaly geometrické a jednobarevné motivy. U severoamerických indiánů – hlavně tedy žen – se mnohdy tetovala brada. Časté zde bylo i jizvení. Běžnými motivy byly obrazce zvířat.<sup>49</sup>

V oblasti **Mexického zálivu** (kde žili Načezové, Čoktové, Kapóové a Kríkové) byla tetování docela rozšířena. Tetovalo se černě, modře a červeně a nejčastějším motivem bylo slunce a hadi. Ženám se také tetovaly čáry nad vrcholkem nosu. Zvláštní význam náležel tetování **na severozápadním pobřeží USA** – obzvláště v kmenu **Haidů**, kteří si nechávali tvořit heraldické vzory nebo rodinné totemy. Podobné zdobení se nalézalo i na obydlích jejich náčelníků. „*Tyto obrazce jsou pravidelně umístěny na mužských zádech mezi rameny přímo pod krkem, na prsou, na čelních stranách obou stehů a na nohách rovnou pod koleny. Ženy mají tetována prsa, obě ramena a předloktí, zadní ruce od lokte dolů k zápěstí i obě nohy od kolene dolů ke kotníkům.... U Haidů má každý symbol svůj smysl; ty na rukou a pažích žen říkají jméno rodu, jestli náležejí ke klanu medvěda, bobra, vlka, orla nebo nějaké ryby...*“<sup>50</sup>

Bylo by jistě chybou vynechat snad nejznámější indianské obyvatelstvo Ameriky – **Aztéky, Maye a Inky**. Ti si na svá těla často tetovali obrazy stylizovaných krokodýlů,

---

<sup>47</sup> Ibid. str. 165-167

<sup>48</sup> Ibid. str. 169

<sup>49</sup> Ibid. str. 170-172

<sup>50</sup> SWAN, J. G. *Tattoo Marks of the Heida*, Washington, 1878. Dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 177.

hadů či žab, které se jevíly očím křesťanských misionářů jako pekelná d'ábelská znamení.<sup>51</sup> Tetovali se všude po těle a tetování zpravidla zabíralo velkou plochu kůže. Například u žen se tetovalo od pasu nahoru s výjimkou prsou (kvůli kojení). Obličej však byl tetován pouze jako trest za zločin. Tetování zde však ponejvíce byla spjata s rituály dospívání, s „medicínskou praxí“, hrdinskými činy, kmenovým značením a nadpřirozenými významy. U Inků ovšem neexistuje přímý důkaz o tetování, ale dá se předpokládat, že se zde tetovaly nejvyšší vrstvy společnosti, jak naznačily peruánské mumie.<sup>52</sup>

Přírodní kultury praktikující tradiční tetování se vyskytovaly (a vyskytují) i v lesích *Amazonského pralesa*. Výjimku netvoří ani skarifikace. Významy i tvary tetování jsou zde značně různorodé, jelikož se na tomto prostranství vyskytuje velké množství kmenů. Tradiční tetování nalezneme též v oblasti Gran Chaco, zasahující severní Argentinu, Paraguay a část Bolívie. Obyvatelé se zde výrazně tetovali v obličeji.

## ***Afrika***

V *Africe* se kvůli tmavému zabarvení kůže zdejších obyvatel vytvářeli spíše skarifikace nežli běžná tetování. „*Vzory mívají kmenový, sexuální nebo iniciační význam a obecně zdůrazňují odolnost a odvahu ega, jemuž dodávají veliké vážnosti.*“<sup>53</sup> Asi největší bohatství vzorů můžeme najít v oblasti rovníkové Afriky (Nigérie, Kongo, Zair). Nalezneme zde tetování ve tvaru plastických hřebínků na čele, dlouhých zářezů na prsou v podobě kosočtverců sesazených hranami k sobě či přerušovaných linií táhnoucích se od ramene k zápěstí. Rozšířený zájem o tetování panoval v době otrokářských nájezdů z Evropy, kdy tetování v jednotlivých kmenech sloužilo k identifikačním účelům. Tetování z identifikačních důvodů zde však nebylo výjimkou ani za normálních okolností. Běžně složilo jako etnický identifikátor či znak určité společenské skupiny. Časté je u Jorubů také užívání tetování pro magicko-terapeutické účely. Nemalou roli hrála v Africe i sexuální a estetická funkce tetování.

---

<sup>51</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 179.

<sup>52</sup> Ibid. str. 187.

<sup>53</sup> Ibid. str. 191.

## ***Evropa***

Tradiční tetování pochopitelně znala i Evropa. Tetovali se například **Thrákové** (obyvatelé dnešního Bulharska a Makedonie), u nichž bylo tetování znamením urozenosti. V raném **Řecku** (kam tetování doputovalo patrně z Persie nebo Egypta) bylo nejprve výsadou vážených mužů a symbolem prestiže. Později však, podobně jako v **Římě**, kleslo na atribut lůsy, zločinců a otroků. Tetování se vytvářeli též u **Dáků**, **Britů** a **Skythů**. U některých antických národů se tetování užívalo ke stigmatizačním účelům. Kvůli tomu se tetování staly brzy nežádoucím znakem, kterého se leckdo snažil zbavit.<sup>54</sup>

Vytetovaná znamení se objevovala též na kůži prvních **křesťanů**. Na důkaz vzájemnosti a oddanosti Bohu i komunitě si vypichovali křížky, nápisy INRI, X, JN, alfu a omegu, Ježíšův akronym IXΘΥΣ, či jehňata. Tetování jsou však v Bibli zakázány,<sup>55</sup> a proto s ním někteří církevní otcové<sup>56</sup> či představitelé nadále nesouhlasili. Roku 325 n. l. císař Konstantin dokonce zakázal tetování po celé Římské říši.<sup>57</sup> Znovuoživení zájmu o tetování pak přinesly křížové výpravy v 11. a 12. století. Vytetované symboly (nejčastěji kříže) měly křížáckým vojákům zajistit ochranu – nebo alespoň řádný pohřeb křesťana, pokud neuspěli.

**Renesance tetování** v Evropě nastala poté až v 18. století. Zasloužili se o to **námořníci**, kteří si tyto trvalé ozdoby přivezli ze zámořských plaveb. Někdy byli do Evropy bráni dokonce i sami domorodci, kteří pak byli předváděni jako placená atrakce v cirkusech nebo přístavech.<sup>58</sup> Námořníci si tetovací techniky navíc i sami osvojili, takže mimo tradičních tetování vytvořených domorodci v dalekých zemích se stále častěji objevovaly i „falzifikáty“. Začaly se objevovat i nové symboly a ornamenty. „Tetovala se srdce se šípem, iniciály, palmy, dívky, kotvy a další. Některé symboly nabyly dalšího, pro všechny námořníky společného významu. Tak například palma byla symbolem jižních moří a později bezstarostného života vůbec, trojice složená z kotvy,

---

<sup>54</sup> Ibid. str. 208.

<sup>55</sup> Konkrétně se jedná o Lv 21:5 a Dt 14:1

<sup>56</sup> Jednalo se například o sv. Basilea Velikého.

<sup>57</sup> FERGUSON, Henry, PROCTEROVÁ, Lynn. *Umění tetování*. Praha : Rebo Productions, 1998. s. 20

<sup>58</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 144.



kříže a srdce, symbolizovala naději, víru a lásku a podobně.<sup>59</sup> V 19. století se v přístavech začala vytvářet nová profese specializovaná na zdobení těla tetováním. Kromě námořníků se záhy nechávali tetovat též **vojáci**, **prostitutky** či různí „**bohémové**“. Tetování se však postupně stávalo módou i ve **vyšších vrstvách** – u **umělců**, **intelektuálů** či **aristokratů**.<sup>60</sup> Zasáhlo dokonce i britskou královskou rodinu. Eduard VII. si při návštěvě Jeruzaléma nechal vytetovat vzor zahrnující jeruzalémský kříž. Waleského prince následovali další šlechtici a občané z vyšších vrstev. Přelom nastal roku 1890, kdy Samuel O'Reilly vytvořil elektrický tetovací strojek, ten byl za pár let ještě vylepšen a tetování zažilo opravdový boom. Šířilo se po celém západním světě. Další novotou byly předkreslené vzory prostých, lehce kopírovatelných tetovacích motivů, které zapříčinily značné rozšíření podobných námětů na západě – nejčastěji se jednalo o srdce, růže, hady, draky, orly, plachetnice atp. Na druhou stranu se začali mezi tatéry objevovat i „umělci“, ovlivnění často japonským uměním tetování. Po 2. světové válce nastal opět drobný útlum tetování, který byl možná způsoben nechvalně proslulým tetováním Židů v koncentračních táborech.<sup>61</sup> Tetování zdobily těla spíše jen členům různých hnutí, organizací či spolků (např. Hippies, pacifistické spolky či vojáci z korejské a vietnamské války). V socialistickém bloku bylo tetování chápáno jako „projev asociálů či psychicky narušených jedinců“<sup>62</sup> a tak se ponejvíce spojovalo s kriminálními živly a undergroundem. Změny nastaly po rozpadu sovětského bloku, kdy nastala „**druhá renesance tetování**“.<sup>63</sup> Jak je vidět, tetování jsou fenoménem značně bohatým a rozšířeným a mezi jednotlivými významy je těžké se orientovat.

---

<sup>59</sup> BLATOVÁ, Marcela. *Chování člověka a jeho odraz ve zdobení lidského těla tetováním*. Praha, 1995. Kap. 2.2.

<sup>60</sup> SCHIFFMACHER, H., RIEMSCHEIDER, B. 1000 Tattoos. Köln 1996. str. 20. Cit dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 217.

<sup>61</sup> Dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 225.

<sup>62</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 226.

<sup>63</sup> Ibid. str. 227.

### 3 TYPOLOGIE TETOVÁNÍ

Za dobu, co se tetování na naší planetě vyskytuje, nasbíralo nespočet funkcí, významů a forem které se vzájemně proplétaly, ovlivňovaly a rovněž měnily v prostoru, čase a také vlivem jejich nositelů a těch, co se s nimi setkávali. Tyto funkce, styly a místa se pokusím uspořádat a vytvořit pro ně typologie, které mohou být podkladem pro vytvoření znalostního zázemí dané oblasti.

#### 3.1 Geografie a historie

Geograficko-historické členění vychází z dějinného vývoje tetování. Je vhodné především pro historiky a geografy. Ukazuje místa, kde se tetování v průběhu dějinného vývoje vyskytovala. Martin Rychlík ve své práci o tetování uvádí 60 etnik, která se tetovala.<sup>64</sup> Rychlík se však specializoval na kmenové kultury a já shledávám jako podstatnou i tetování v moderní době, proto považuji za vhodné zařadit mezi tetovaná etnika rovněž „evropská etnika“ jako souhrnnou skupinu etnik majících svůj původ mezi etniky evropskými.

---

<sup>64</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 72-73.

### 3.2 Funkce a význam

Toto dělení je určeno pro ty kdo se o tetování zajímají ze sociologického, historického či etnografického hlediska.

Antropolog Konrad Spinner rozlišuje významy tetování na psychologické a praktické.<sup>65</sup> Martin Rychlík ve své publikaci rozlišuje již podrobnější systematizaci. Tetování rozlišuje podle funkce. Celkem jich vyjmenovává osm.

1. Rituální
2. Esteticko-erotická
3. Magicko-náboženská
4. Léčebně-preventivní
5. Komunikační a identifikační
6. Sociálně-skupinová
7. Statutárně-hierarchická
8. Individualizační<sup>66</sup>

Domnívám se, že toto dělení je ideálním východiskem pro tvorbu typologie na základě funkce.

Tetování je nejtradičněji rituálem. Proto je jednou z nejdůležitějších funkcí (1) **funkce rituální**. Rituální funkci plnila tetování nejčastěji v „přírodních kulturách“ jako např. na většině ostrovů v Oceánii, v Austrálii, Japonsku, u Eskymáků, v mnoha afrických kmenech a tetovací ritus nalezneme i v kultuře Mayů. Většinou se jednalo o rituály přechodové. Význačné je, že tetovací rity byly často doprovázeny dalšími rituály či různými doporučeními a tabu. Například u Maorů byl zjizvující proces „ta moko“ spojen s řadou rituálních úkonů, zpěvů a alimentárních tabu. Nesměla se jíst tuhá strava a pokrmy z ryb. Samozřejmostí byl dočasný celibát.<sup>67</sup> Dívky z indiánských kmenů v Paraguaji nesměly požit maso nebo ryby dokonce celý rok poté co byly tetovány a

---

<sup>65</sup> SPINDLER, Konrad. *Muž z ledovce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1998. str. 162.

<sup>66</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 350 s.

<sup>67</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 107.

jedinou povolenou práci měli tkaní a předení.<sup>68</sup> Příkladem různých dalších tetovacích ritů můžou být také ceremoniály středoaustralských Arandů, u kterých „*obřad probíhá na skalní římse. Muži vylezou co nejvýše a za zpěvu si nařezávají kůži na ramenou, až jim krev stéká na skálu. V jejich písni prosí klokany, aby se množili a neubývali. Arantové věří, že krev oplodní zemi a dá klokanům sílu se množit. Krev a červená barva je vůbec symbolem života a plodnosti (...)* Když zemře příslušník kmene, jeho potomci si na znamení smutku nařezávají kůži, ale nenechávají krev téci a zatírají rány bílou barvou. Mladí chlapci si v období dospívání nechají naříznout kůži kolem dokola hrudníku, asi v místech mezi prsními bradavkami a pupkem a zatírají do rány prach podobně, jako to činí černoši v Africe. Výsledkem je mohutná jizva kolem těla. Často nezůstává u jedné, přibývají se vzrůstající vážností a hrdinskými činy.“<sup>69</sup> Tetování jako ritus chápou však některé skupiny či subkultury dokonce i v dnešní době. Jedná se například o tzv. „*Modern primitives*“, kteří chápou tetování jako obřad v původním významu.<sup>70</sup>

V současné době však dozajista hraje prim (2) **funkce estetická**. Lidé chápou tetování jako ozdobu, která má jejich tělo zkrášlit a udělat ho přitažlivějším. To platilo i u nejedné tradiční kultury, o čemž svědčí veliká zdobnost vzorů a ornamentů, jak se s nimi setkáváme kupříkladu u Maorů, Markézanů, na Barmě či v Japonsku. Tetování má být zkrátka mnohdy především trvalou dekorací či „dát tělu šperk“.<sup>71</sup>

S estetickou funkcí souvisí i (3) **funkce sexuální**, kterou Martin Rychlík s estetickou funkcí slučuje. „*Velkou vážnost ozdobnému přínosu přikládaly i samy domorodé kmeny, pro něž takto zdobená osobnost mívala obzvláštní erotickou přitažlivost. (...) Estetický – a hluboce erotický – účel tetování je ostatně patrný dodnes. Postačí se jen podívat na záplavu intimních ozdob dámských pozadí, lýtek, ramen bříšek ňader či klínů. Nejinak je tomu u mužských protějšků...*“<sup>72</sup> Já však vidím ve funkci sexuální ještě další aspekt, který je bližší spíše funkci rituální, nežli estetické. Tetování mnohdy totiž určuje pohlavní zralost. Svědčí o tom množství kultur, kde je žena

<sup>68</sup> Ibid. str. 182.

<sup>69</sup> BLATOVÁ, Marcela. *Chování člověka a jeho odraz ve zdobení lidského těla tetováním*. Praha, 1995. Kap. 2.1.9.

<sup>70</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 43.

<sup>71</sup> Ibid. str. 43.

<sup>72</sup> Ibid. str. 46.

tetována po první menstruaci či v okamžik, kdy začíná být považována za dospělou. Bylo tomu tak u Eskymáků, Maorů či v nejednom Africkém kmeni. A neplatí to pouze pro ženy. Kupříkladu klasická samojská *pe'a* je přechodovým rituálem, který chlapci podstupují, aby byli považováni za dospělé a mohli oženit.<sup>73</sup> Tetování může tedy být znakem toho, že je jeho nositel (nositelka) již schopný zplodit potomka či založit rodinu.

Další funkce, kterou Martin Rychlík uvádí je funkce magicko-náboženská. Domnívám se, že toto spojení je komplikované, jelikož pojem náboženství nemusí být vždy s magií spjat. Pojem „náboženství“ dodnes nemá žádnou jednotnou definici.<sup>74</sup> Zatímco v některých společnostech vyjadřuje hlavně sociální uspořádání a struktury, jinde je více spjat s magií či rituály. V některých náboženstvích se samozřejmě objevují všechny tyto složky, není to však podmínkou. Proto bych (4) **funkci náboženskou** zaměřil pouze na ty tetování, které se přímo odkazují na určité náboženství. Příkladem mohou být buddhističtí mnichové v Japonsku, kteří na výraz sebeodevzdání pokrývali svá těla vytetovanými texty náboženských slibů a zařikávání (*namu amida bucu*).<sup>75</sup> Tetováním si zdobily tvář i ženy sekty Namdháří, které měly tvář i šaty popsány Rámovým jménem v sanskrtu – rovněž jako znak absolutního odevzdání se.<sup>76</sup> Pod funkci náboženskou mohou spadat rovněž tetování prvních křesťanů (ostatně tetování křesťanských symbolů nejsou výjimkou ani v dnešní době). Ty ovšem plnily možná ještě mnohem více funkci skupinovou či identifikační.

(5) **Funkci magickou** je rovněž obtížné vymezit, jelikož se často snoubí s funkcí léčebně-preventivní. Tetování splňuje rysy obojího. Magická tetování mají přivodit výjimečné schopnosti, které jsou přisuzovány vytetovanému symbolu, či mají svého nositele před něčím chránit. Například na Havaji měly mít tetování i magickou moc jako ochrana v bitvě či před napadením od zvířete.<sup>77</sup> Inuitské tetování podle Roberta

---

<sup>73</sup> Ibid. str. 98.

<sup>74</sup> Viz. HORYNA, Břetislav. *Úvod do religionistiky*. 1. vyd. Praha : OIKÚMENÉ, 1994. Pojem náboženství jako religionistický problém, str. 18-29.

<sup>75</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 152.

<sup>76</sup> Ibid. str. 146.

<sup>77</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 81.

Spencera zase sloužily k přilákání lovené zvěře.<sup>78</sup> Tito severští obyvatelé měli rovněž různě na těle vytetovány drobné tečky, které měli plnit ochrannou funkci a zabraňovat zranění těchto partií. „Časté uplatnění našla tetování i jako soukromý amulet a talisman.“<sup>79</sup>

Jak už bylo řečeno, funkce magická má velikou souvislost s (6) **funkcí léčebně-preventivní**. Například u Jorubů, kde „*Lékem na těžkou migrénu jsou tři rýhy na čele a medikamentem proti hadímu uštknutí je zářez, který obemkne levý kotník*“<sup>80</sup> Stejným způsobem bývá v Togu léčena epilepsie.<sup>81</sup> Tibeťané se rovněž tetují z léčebně-terapeutických příčin, o čemž svědčí i fakt, že do barviva přidávají léčivé bylinky.<sup>82</sup> Inuité si zase tetovali víčka a věřili, že jim tetování může pomoci od bolení či k zlepšení zraku.<sup>83</sup> Dalo by se říci, že tetování mnohdy plnila funkci quasi-akupunktury, o čemž svědčí tvrzení některých vědců v souvislosti s umístěním tetování na těle Ötziho.<sup>84</sup>

Pod funkci komunikační a identifikační zahrnuje Martin Rychlík řadu dalších funkcí. Jednou z nich je například (7) **funkce stigmatizační**. Dalo by se říci, že tato funkce má dva rozměry – v prvním případě je stigma způsobeno záměrně a v druhém se stává stigmatem neúmyslně. Stigmatizace zločinců a otroků byla známá už ve starověkém Řecku a Římě, Mezopotamii, Japonsku či Číně. Ve Francii a Británii či Rakousku-Uhersku přetrvávalo cejchování ještě v novověku.<sup>85</sup> Během koloniální nadvlády Britů se také v Indii užívalo trestanecké tetování godna, které na obličejích vyznačovalo spáchaný přečin.<sup>86</sup> Účelem těchto tetování bylo jednak jejího nositele potrestat (tetování je povětšinou bolestivou operací) a zároveň ho v podstatě „označkovat“, aby bylo i ostatním jasné, že tento člověk něco provedl a že by si na něj měli ostatní dávat pozor. Na druhou stranu se „kérovali“ také vězni sami – většinou

<sup>78</sup> SPENCER, R. F. *The North Alaskan Eskimo*, Washington : Bureau of American Ethnology, 1959. Dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 163.

<sup>79</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 48.

<sup>80</sup> *Marks of Civilization. Artistic Transformations of the Human Body*, ed. Arnold Rubin, Los Angeles: UCLA Museum of Cultural History, 1988, s 96. Cit dle RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 196.

<sup>81</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 196.

<sup>82</sup> Ibid. str. 149.

<sup>83</sup> Ibid. str. 163.

<sup>84</sup> Ibid. str. 85.

<sup>85</sup> Ibid. str. 52.

<sup>86</sup> Ibid. str. 147.

speciální technikou (jednalo se o amatérská tetování, která byla mnohdy snadno rozeznatelná, od „profesionálních“). Vězni tak většinou chtěli sami poukázat na určité události ve svém životě, ale zároveň se tím i sami „stigmatizovali“, jelikož je pak ostatní společnost mohla snadno identifikovat jako „vyvrhele“ (a s nimi následně i další potetované, kteří ke své ozdobě přišli někde úplně jinde než ve vězení).

Jak je vidět, tetování s sebou mnohdy nese i praktické významy. Praktickou funkcí tetování je zcela určitě i (8) **funkce identifikační**. Podle tetování byli například často poznáváni mrtví vojáci a válečníci v různých kulturách – „lovci hlav“ na Borneu počínaje, vojáky v novodobých válečných konfliktech konče. Identifikační funkce tetování hraje důležitou roli i v současném Egyptě. *„Malí chlapci mají svá jména, den narození a někdy i adresy vytetovány na vnitřní straně paže. Každé malé dítě ví, že když se ztratí v bludišti káhirských postranních uliček, musí chytit dospělého člověka a vyhrnout si rukáv, aby byl nalezen.“*<sup>87</sup> Tetování z identifikačních důvodů byli i vězni v nacistických a komunistických koncentračních táborech. V neposlední řadě jsou různé tetování též identifikačním údajem pro nejrůznější subkultury – od starověkých křesťanů až po hnutí skinheads...

Někdy však tetováním nehovoří pomocí skrytých symbolů a významů či jinotajů. Někdy využívá čistých textů srozumitelných v konkrétních jazycích. Nejednou bylo v historii na lidskou kůži vytetováno jméno, vzkaz či zpráva. Tuto funkci bych nazval (9) **funkcí avizovací**, jelikož jejím účelem je něco určitého oznámit, vzkázat (ať už sobě či druhým). Tetování, nesou v neposlední řadě též mnoho významů sociálních. Příkladem může být (10) **funkce skupinová**, kterou se člověk snaží vyjádřit členství v určitém společenství. Tato funkce se rovněž prolíná s dalšími funkcemi jako například stigmatizační či náboženskou, jelikož vyjádřit svou příslušnost se pomocí tetování pokoušeli například vězňové či první křesťané (jak už bylo řečeno). Tetovat (podobnými či totožnými motivy) se však nechávali a nechávají rovněž příslušníci různých spolků, skupin, hnutí, gangů, kmenů a tak dále... Členové těchto uskupení se svou trvalou ozdobou většinou snaží jen vyjádřit své „já někam patřím“.

Další sociální funkcí tetování je (11) **funkce statutárně-hierarchická**. Podle tetování je mnohdy totiž možné zjistit společenský status člověka, jeho věkové zařazení

---

<sup>87</sup> Dle FERGUSON, Henry, PROCTEROVÁ, Lynn. *Umění tetování*. Praha: Rebo Productions, 1998. s. 18.

či stupeň jeho postavení apod. Například na Barmě „*tetování mnoho vypovídalo i o společenském postavení jedinců. Vyšší vrstvy kmene měly právo užívat jiné, »cennější« ornamenty než otroci a chudí. Také si mohli dovolit využít služeb nejzručnějších specialistů.*“<sup>88</sup> Někdy taková tetování může být znakem, že už jedinec uzavřel sňatek či dosáhl nějaké významné události v životě (tudíž tato funkce může souviset i s funkcí rituální).

Tyto funkce se většinou vztahují k okolí, které pozoruje/hodnotí vztah tetování vzhledem k různým životním fázím či entitám. Poslední funkce je však zvláštní tím že v ní roli pozorovatele a interpretátora hraje jedinec sám. Jedná se o (12) **funkci individualizační**. Jedinec se za pomoci tetování pokouší vyjádřit svou osobnost a jedinečnost. Tato funkce se sice většinou prolíná s mnoha dalšími účely, jejím hlavním cílem je však vyjádřit: „*toto jsem já*“.

Existují však i tetování, které nevznikly za účelem plnění nějaké konkrétní funkce. Takovéto (13) „**tetování bez významu**“ by se daly přirovnat k novodobému l'art pour l'artismu. Henry Ferguson a Lynn Procterová ve své publikaci říkají: „... *směřujeme k vytvoření nového druhu tetování – tetování, které nemá potřebu »být« něčím jiným, než čím je. A jestliže se ptáme: »Ale co to je? Co to znamená« Odpověď je jednoduchá: »toto je tetování.*“<sup>89</sup>

### 3.3 Motivy a styly

Další možností je vytvořit typologii dle podoby tetovacích znamení. Podoba souvisí mnohdy s účelem. Tetování, která měla lidské tělo zkrášlit, zprostředkovávala motivy, které jsou lidmi (v určitém kulturním kontextu) vnímány taktéž jako esteticky krásné; tetování, které měly pro změnu zastrašit nepřítele, byly většinou buď značně rozsáhlé, nebo vytvářeny obzvláště bolestivým stylem, aby jeho nositeli dodávaly „hrůzné“ vzezření. Styly vytvářené primárně pro konkrétní (pragmatický) účel se naopak vyznačovaly jednoduchostí, jako je tomu v případě jemných či dokonce nenápadných linek u terapeutických tetování.

<sup>88</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 136.

<sup>89</sup> FERGUSON, Henry, PROCTEROVÁ, Lynn. *Umění tetování*. Praha : Rebo Productions, 1998. s. 118.



Radek Fiksa ve své publikaci<sup>90</sup> rozlišuje několik základních stylů a motivů tetování:

### 1. Tribal

Tribal motivy pochází od Polynésanů či jiných kmenových kultur. Na svých tělech je mimo domorodců nosili také první námořníci a i v dnešní době patří mezi nejoblíbenější, jelikož zažili renesanci v 80. letech 20. století. „Původně se vycházelo z motivů jednotlivých kmenů a později si sami umělci začali navrhovat tribal motivy sami.“<sup>91</sup>



Obr.č.1

### 2. Old School

Tímto stylem se nechávali tetovat první dobrodruzi a mořeplavci. „Někteří námořníci neodolali a nechali si také vpravit tetování na svoji kůži. Tím se spustila vlna tetování mezi námořníky. Postupem času si námořníci začali vymýšlet vlastní náměty, které nahradily kmenové výjevy polynéských kmenů. Zpočátku to byly palmy, polonahé dívky, později se přidaly známější kotvy, zkřížené meče, srdce propíchnuté dýkou nebo s plameny, letopočty, děla, majáky, růže a plachetnice.“<sup>92</sup> Vzory byly obtaženy výraznou linkou a vyznačovaly se výraznými barvami a jednoduchostí.



Obr.č.2

<sup>90</sup> FIKSA, Radomír. *Tetování*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou : Sowulo Press, 2005. 144 s.

<sup>91</sup> Ibid. str. 48.

<sup>92</sup> Ibid. str. 46.

### 3. New School

Tento styl se objevil v Americe počátkem devadesátých let 20. století. Vychází z motivů Old School. Na rozdíl od Old School jsou však linie dynamičtější a obrazce se vytvářejí trojrozměrně. New School čerpá rovněž z futurismu, z grafitů či komických motivů.



Obr.č.3

### 4. Japonský styl

Japonský styl, vyznačující se velkoplošnou, rozsáhlou formou tetování. Vychází z tradičních japonských Horimono a Irezumi. „Pro tak rozsáhlá tetování je nutné, aby spojení obrazců na rukou, nohách, prsou a zádech měli svůj význam, případně své opodstatnění.“<sup>93</sup> Nejčastějšími motivy jsou draci, ryby, stromy a keře či kaligrafické znaky, vlny, mraky apod.



Obr.č.4

### 5. Indiánské motivy

Indiánské motivy nejsou jen doménou původního obyvatelstva amerického kontinentu – na svoje tělo natrvalo umístilo nejedno společenství. Například v šedesátých letech byly indiánské symboly ve velké oblibě v hnutí Hippies a v následujícím desetiletí zdobily těla nejednoho motorkáře.

<sup>93</sup> Ibid. str. 48.



Obr.č.5

## 6. Horor a smrt

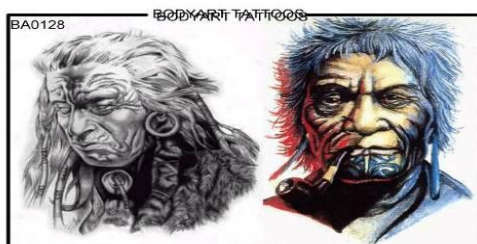
Symboły smrti se na lidské kůži objevovaly od pradávna. Tetovat si je nechávali prastaré kmeny, vojáci bojující v zákopech 1. a 2. světové války, motorkáři, ale výjimku netvořily ani takové subkultury jako je hnutí punk či fetišismus.



Obr.č.6

## 7. Portréty

Portréty bývají mnohdy zařazovány do skupiny označované jako „Realistic Tattoo“. Přišly do módy začátkem 80. let, kdy si získaly oblibu u odsouzců, kteří si nechávali tetovat svoje rodinné příslušníky. Dnes se můžeme setkat s tetováními osobností z nejrůznějších odvětví. Lidé si často nechávají na těle zobrazovat své hudební či filmové hrdiny.



Obr.č.7

## 8. Fauna a flóra

Tyto motivy patří a patřily mezi velice oblíbené – a to obzvláště u žen, jelikož „odráží jejich křehkost, ženskost“.<sup>94</sup> Symboly ze světa rostlin a zvířat byly rovněž tetovány v mnoha kmenových kulturách – ať už jako talismany mající přinést ochranu, či jako znaky příslušnosti ke kmeni.



Obr.č.8

## 9. Fantasy

Vedle klasických motivů jako jsou jednorožci, trpaslíci či kouzelníci se na lidských tělech objevují také například hrady na nepřístupných skalách či různé nestvůry bojující s rytířem apod. Výjimku netvoří ani postavy z komiksů a knih.



Obr.č.9

## 10. Biomechanika

„Za otce biomechaniky je považován švýcarský umělec H. R. Ginger. Ten stvořil vizi paralelního světa fantazie, mystiky a strojního sexu. K vytváření použil mechanických i hydraulických technologií, kabelových tištěných spojů a futuristického designu, to vše ve fantaskní biomasy.“<sup>95</sup> Tyto motivy rovněž zobrazují spojení člověka a stroje.

<sup>94</sup> Ibid. str. 51.

<sup>95</sup> Ibid. str. 52.



Obr.č.10

## 11. Keltské ornamenty

Keltské symboly zpravidla zpodobňují velice zdobné a „propletené“ ornamenty. Časté jsou též vyobrazení zvířat či křížů.



Obr.č.11

## 12. Comic/crazy

*„Tento styl mnohdy odráží povahu jeho nositele... Na rozdíl od hororových motivů mohou tyto postavičky vyjadřovat chuť do života, veselí a humor“<sup>96</sup>*



Obr.č.12

<sup>96</sup> Ibid. str. 53.

### 13. Umělecká díla

Tatěři mnohdy čerpají – a čerpali od jiných výtvarných umělců. Již v raných dobách tetování se na lidské kůži objevovaly takové motivy jako např. Da Vinciho Poslední večeře.<sup>97</sup> Repliky uměleckých děl se však tetují i v současnosti a námětem pro ně bývá často i moderní umění.



Obr.č.13

### 14. Typografie

Opomíjeny by neměly být ani nápisy, které jsou často tetovány ve zdobném stylu. Popularitě se též těší čínské nebo japonské znaky



Obr.č.14

Podle mne nelze zapomenout na náboženské motivy, které jsou velmi častým motivem tetování.

---

<sup>97</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str. 220.

### 15. Náboženské motivy

Motivem bývají často symboly, nebo znaky různých náboženství /kříž, hvězda, svastiky, atd./ a portréty a vyobrazení svatých nebo představitelů těchto náboženství, i jejich skutků.



Obr.č.15

## 4 TECHNIKA A PROSTŘEDKY

### 4.1 Mechanismus vzniku tetování

Tetování vyžaduje umístění speciálního barviva/pigmentu přímo pod kůži, do vrstvy základní spojovací pokožky která se nazývá dermis. Po počáteční injekci je barvivo rozšířeno po celou dobu zničení vrstvy mezi dolní a horní vrstvu pokožky, cizí materiál (barvivo) následně uvede do chodu imunitní systém „fagocity“ které pohltní kousičky barviva. Je to léčivý proces. Tenká vrstva zničené pokožky poté odchází pryč (vylučuje se s barvivem na povrch) zatímco přímo na pokožce, se vytváří tzv. zrnitý typ pokožky, který se později obnoví a dojde k připojení tkáně kolagen k růstu. Tato oprava horní kůže, kde jsou zbytky barviva zachyceny uvnitř buňky pojivové tkáně, se musí nakonec zaměřit na vrstvu pod dermis/epidermis. Tamní přítomnost barviva je velmi stabilní ale v dlouhodobém horizontu (desetiletí) má barvivo sklony k migrování do dermisu, poté dochází k degenerování detailů čím více je tetování starší.

### 4.2 Postup

Některé tradiční kmenové kultury vytvářeli tetování tak, že vyřizli do kůže obrys požadovaného motivu a po té do rány nalili inkoust, popel nebo podobné barvivo. Některé z dalších kultur tvořili tetování ručním propichováním kůže. K jejichž proražení používali buď malý ostrý klacík, nebo zvířecí kost, nebo jako dnes, jehly.<sup>98</sup>



Obr.č.16

---

<sup>98</sup> Zdroj, internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[online]. 2009 [cit. 2009-12-20].



Tradiční Japonská tetování (irezumi) jsou pořád ještě „ručním-propichováním“, to je, inkoust se vloží pod kůži bez použití elektrických přístrojů, na ruční výrobu jehel a nástrojů se používá buď bambus, nebo kov (nejčastěji ocel).



Obr.č.17

Nejběžnější metoda tetování v moderní době je použití elektrického strojeku, který vkládá inkoust do kůže pomocí skupiny jehel, které jsou spájeny na násadě, která je řízena oscilující jednotkou. Jednotka rychle a opakovaně řídí jehly uvnitř i mimo kůži, obvykle 80 – 150 x za sekundu. Tato moderní metoda je obvykle velmi hygienická. Počet jehel v tetovacím strojeku závisí na velikosti požadovaného stínování. Moderní tetovací strojky, jsou velmi vzdálené od tetovacího strojeku vynalezeným Samuelem O'Reillym v roce 1891. O'Reillyho strojek byl založený na rotační technologii ze zařízení z elektrické rytiny vynalezeným Thomasem Edisonem. Nové tetovací strojky používají elektromagnetické cívky. První strojek využívající cívky byl patentován Thomasem Riley v Londýně.

První strojek s dvojitou cívkou, předchůdce moderního nastavení, byl vynalezen dalším angličanem, Alfredem Charlesem Southem v Londýně v roce 1899.



Obr.č.18

### 4.3 Barvivo a pigment

Pestrá škála pigmentů se používala po celou dobu a dnes dostupné barvy jsou úplně odlišné. V prahistorii tetování, byla používána barviva, která lidé nalézali jen v přírodě a dnes každá z barev může být vytvořena pomocí mixování pigmentů dohromady. V tetování může být použita široká škála barev a pigmentů. Z anorganických materiálů je to např. dioxid titanu, oxid železnatý ke karbonové černi, azobarvivo, acridin, chinolin, ftalokyanin (jakýkoli z kovových derivátů, jež jsou modrými až šedými barvivy či pigmenty) a naftolový derivát, barvy vytvořené z popela a další směsice. Současný trend v tetovacích barvách, vede Akrylonitril butadien styren, který je velice populární u značek Intenze, Millenium a ostatních ABS firem. Pigmenty Oxidu železa jsou používány ve větším rozsahu v kosmetickém tetování. Mnoho těchto pigmentů je vyhledáváno a používáno profesionálními tatéry. V poslední době se vyskytuje speciální inkoust reagující na tmu, který používá povrchové PMMA mikrokapsle. Technický název tohoto produktu je BIOMETRIX System-1000, setkat se s ním, můžete pod obchodní značkou „Chameleonský tetovací inkoust“. A co tento výrobek umí? Nic jiného než změnit barvu tetování.<sup>99</sup>



Obr.č.19

<sup>99</sup> Zdroj, internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[online]. 2009 [cit. 2009-12-20].

#### 4.4 Možnosti odstranění tetování

Odstraňování tetování je dokončeno vpíchnutím barevného pigmentu do malých děr v kůži. Tento pigment je relativně trvalý, záleží totiž na tom, kdo pigment aplikoval, zda profesionální tatér či nějaký amatér. Spousta lidí se bohužel nechává tetovat u těchto tatérů-amatérů a jím použitý pigment (často obyčejný inkoust) postupem času vybledne, linky jsou rozpité, kůže v místě tetování je zjizvená neodborným způsobem aplikace. Jiní lidé se zase nechají nalákat do kosmetických salónů na tzv. dočasné tetování, které po velmi krátkém čase částečně vybledne anebo pigment zčásti vypadá a na kůži tak zůstane nevzhledný obrázek. A právě z těchto důvodů, kdy lidé podstoupí, pro kvalitní tetování zcela nevhodné metody, se hodně z nich rozhodne pro odstranění těchto nevzhledných obrázků. Jen malá část lidí se pro to rozhoduje z různých osobních důvodů, např. změnou společenského zařazení či změnou pracovního místa apod. V současné době je hned několik metod s chirurgickým zásahem pro odstranění nechtěného tetování, které jsou více méně účinné v dokonalém odstranění tetovacího pigmentu, protože v mnoha případech některé barevné kombinace pigmentů zůstávají anebo po použití té či oné metody k odstranění tetování zůstávají některá nevzhledná zjizvení. Jak mnoho pigmentu zůstane či jak moc zůstane místo, kde bylo tetování umístěno, zjizveno, záleží na mnoha faktorech. Zejména na velikosti tetování, na jeho umístění a vlastnostech kůže každého jedince, na způsobu provedení a doba, po kterou bylo tetování na kůži. Tetování, které bylo na kůži delší dobu, se odstraňuje hůře, než nové. Metody odstranění tetování V dnešní době je mnoho metod pro odstranění nechtěného obrázku, které jsou dostupné. Již jsem zmínil metody, při kterých dochází k chirurgickému zákroku. Krom těchto metod existuje i metoda, z mého hlediska nejvýhodnější po všech stránkách - tzv. COVER-UP. Ale představme si nejdříve ty drastičtější, nákladnější a bolestivější:

1- **Excision** Tuto metodu lze použít, pokud je obrázek malých rozměrů. Může být odstraněno celé tetování, což se provádí následujícími postupy: Kožní chirurg aplikuje lokální anestetikum, oddělá tetování skalpelem a vzniklou ránu uzavře zašitím. V některých případech, jako např. u větších tetování, je nutné vzít část kůže z jiného místa a nahradit ji v místě vzniklé rány. Anebo je tak možné tyto větší obrázky vyřezávat po

kouskách. Nejprve se vyřízne a zašije tzv. centrum a později se stejný postup opakuje u okolních částí.<sup>100</sup>

2 - **Dermabrasion** Při této metodě se aplikuje rozbrušování kůže a následně je místo broušeno rotujícím abrazivním nástrojem, který zbaví kůži vrchní vrstvy. Jelikož je tato metoda velice bolestivá a dochází ke krvácení, je nutné použít lokální anestetikum a krev při odstraňování tamponovat.<sup>101</sup>

3 - **Salabrasion** (cryosurgery) Tato metoda je už více než jedno století stará, ale stále se používá. Místo, kde má dojít k zákroku se buď zmrazí, nebo se použije lokální anestetikum a poté se na kůži nanese voda smíchaná se stolní solí. Poté se použije rotující nástroj jako u Dermabrasion anebo jednodušší možnost v podobě dřevěného hranolu zabaleného v gáze a následně se tře místo, kde je nechtěné tetování. Při zbarvení místa krví dochází k odstraňování pigmentu z kůže.

4 - **Laser** Ačkoliv se stále předchozí metody používají, standardním způsobem pro odstraňování tetování se stal laser. Výhodou je, že nedochází ke krvácení, jako u všech předchozích způsobů. Způsob spočívá v tom, že laser produkuje krátké záblesky (pulsy) intenzivního světla, které procházejí přes vrchní vrstvu kůže. Jsou částečně pohlcovány tetovacím pigmentem a dochází k jeho následnému rozstřelení na malé kousky, které jsou následně odstraněny tělním imunitním systémem. To, zda podstoupíte jednu či deset návštěv záleží na velikosti obrázku, jeho barevné rozmanitosti, umístění, stáří a způsobu provedení. Tyto lasery mohou efektivně odstranit tetování s malou možností zjizvení. Všeobecně platí, že se nejhůře odstraňuje žlutá a zelená a nejlépe modrá a černá. Z obrázků se nejlépe odstraňují černé ornamenty. Větší a složitější obrazce se odstraňují šachovnicově i několikrát po sobě (samozřejmě s odstupem času po regeneraci pokožky) a proto se může tento způsob značně prodražit.

5 – **Cover-up** Jak již bylo naznačeno, existuje i další metoda, při které ale nedochází k odstranění nechtěného tetování tolik bolestivými způsoby, jak bylo výše uvedeno. Při tomto způsobu se staré tetování překryje novým. V profesionálních studiích většinou dovedou překrýt nekvalitní tetování tak, že není poznat původní motiv. V mnoha případech je samozřejmě nutné použít větší vzor a tmavší barvy, ale to záleží na tom, co

---

<sup>100</sup> Zdroj, internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[online]. 2009 [cit. 2009-12-20].

<sup>101</sup> Zdroj, internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[online]. 2009 [cit. 2009-12-20].

máte na kůži již vyhotoveno. Jaké výsledky lze očekávat? Bez ohledu na to, která metoda je použita, stále záleží na již uvedených faktorech (velikost, stáří, rozmanitost,...), jak bude pokožka po provedení některé z metod vypadat. Je však bohužel pravidlem, že po chirurgickém zákroku zůstávají jizvy anebo část pigmentu, který zcela nezmizí. Tyto chirurgické zákroky jsou nejen dosti nákladné, ale také velice bolestivé, o mnoho více než samotné tetování.<sup>102</sup>

---

<sup>102</sup> *Zdroj, internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[online]. 2009 [cit. 2009-12-20].*

## 5 VLIV MASMÉDIÍ NA SUBKULTURU TETOVÁNÍ

Velmi významným faktorem, ovlivňujícím rozšíření tetování u nás je vliv zahraničí, a potažmo i českých médií.<sup>103</sup> Dnešní „celebrity“ jsou čím dál pyšnější na své tělesné ozdoby, otevřeně o nich hovoří a dávají je na odiv. Koncem osmdesátých let, se tetování stalo relativním standardem a módním doplňkem slavných, jak ze světa sportu, tak i showbyznysu. Jen z pouhého výčtu medializovaných osob, nosících na svém těle tetování, lze snadno nabít dojmu, že tetování je nějak spjato s úspěchem, bohatstvím a slávou jeho nositelů<sup>104</sup>. Pod vlivem těchto populárních osobností se nechali tetovat další a tímto přispěli k rozšíření tetování. I u nás se tyto slavní chlubí svým tetováním a šíří tak tento fenomén mezi masy.

Mohou vůbec mladí najít lepší společenské vzory a hodnoty než uváděné celebrity? Mohou se vůbec identifikovat s někým jiným? Drtivá většina článků v tisku nebo pořadů v televizi není o tvrdě a dlouhodobě pracujících vědcích, policistech, lékařích ale přední stránky tisku patří soutěžím, módním přehlídkám, sportu a filmovým premiérám.

Neustálého nárůstu zájmu o tyto bulvární materiály si není možné nevšimnout ani v práci o tetování, protože právě masová produkce, nikoli elitářské přístupy, mají největší dopad na veřejné mínění<sup>105</sup>. Sama většinová společnost jeví o všechno co je spojené se slavnými zájem, takže je ve středu pozornosti i jejich tetování.

---

<sup>103</sup> RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. str.261

<sup>104</sup> Ibid. str.. str.261

<sup>105</sup> Ibid. str.. str.261

## 6 TETOVÁNÍ VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ

Syntéza a integrace poznatků z různých vyučovacích předmětů je v současné době docela s oblibou využívána nejen ve výtvarné výchově, ale i v ostatních předmětech. Svět vnímáme komplexně, proto je přirozené přijímat tímto způsobem i podněty ve vyučovacím procesu. Spojování dvou či více obsahů se děje na základě asociace - v případě zážitku ovlivněného uměním se mohou uplatnit všechny smysly syntézou duševních procesů. Tam, kde estetické vnímání podněcuje fantazii, využíváme nejen určité umění, ale i esteticky hodnotné prvky kultury, přírodní krásy, prostředí, které nás obklopuje a také vlastní aktivitu žáků, jejich estetické citění a vkus. Setkávání s tetováním v běžném životě, ovlivňuje vztah žáka k umění tetování, jeho schopnost estetického prožitku, ovlivňuje jeho vztah k práci a chování. Využíváme též nejrůznější činitele, zasahující do dění ve škole i mimo ni, v rodině a ve společnosti.

Integrace fenoménu tetování, ve výtvarné výchově, probíhá v bezprostředním kontaktu s uměleckým dílem, nebo jeho motivem, návrhem, prostřednictvím smyslového vnímání – je důležité citlivě navodit vnímání díla, spolupracovat s žákem na prožitku. Dominantním úkolem, je probudit aktivitu žáka, rozvíjet jeho fantazii, představivost a tvořivost. Motivačním faktorem v tomto případě může být uplatnění nových, nezvyklých způsobů a forem prezentace tetování jako uměleckého díla.

Po výběru určitého uměleckého díla, následuje promyšlená příprava pracovního postupu. V případě dětí, se musí jednat o nezávadné motivy a neinvazivní provedení tetování např. henou.

Od pedagoga se očekává mnohostranný pedagogický přístup k látce, uplatňující představivost, experiment a studium, zahrnující i „mimovýtvarné“ široké věcné poznání. Vede děti především k aktivitě, k samostatnému objevování, poznávání vlastními smysly.

Poskytuje dětem činnosti jako kreslení, malování, ale učí je poznávat i takové, ve škole netradiční umění, jakým je tetování, jeho netradiční i tradiční motivy a nekonečnou fantazii barev, linií a motivů. Pomocí výtvarných činností se rozvíjí vnímání, představivost, myšlení, tvořivost a další. Základem je prožitek dítěte, jeho radost z činností dějících se formou hry.

*„Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu. Součástí tohoto procesu je hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění na základě společných témat, schopnosti vcítit se do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti.“<sup>106</sup> Úkolem výtvarné výchovy je probouzet v dětech tvořivost, obsahem pak výtvarný proces a estetické objekty. Výtvarná výchova vede ve svém průběhu k výtvarnému myšlení na základě setkávání s výtvarnem, rozvíjí výtvarné dovednosti, předává výtvarné poznatky a učí rozumět umění. Výtvarný projev se rozvíjí i v poznávání výtvarné kultury a světové umělecké tvorby, současné i historické, a do té patří i umění tetování.*

Ve výtvarné výchově je stěžejní komunikace, aktivní činnosti a poznávání výtvarných prostředků. Porozumění přichází právě přes činnost, která je cestou k pochopení uměleckého díla. Zacházení s materiálem, plošná řešení, experimentování, to vše vede k rozvoji kreativity.

*„Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky.“<sup>107</sup>*

---

<sup>106</sup> Zdroj, internet://[http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV\\_2007-07.pdf](http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf) [online]. [cit. 2009-12-20].

<sup>107</sup> Zdroj, internet: [http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV\\_2007-07.pdf](http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf)



## **VLASTNÍ TERÉNNÍ VÝZKUM**

### **Vztah společnosti k tetování**

Autor průzkumu:	Robert Rous
Šetření:	10. 10. 2009 - 20. 10. 2009
Počet respondentů:	59
Vypovídací hodnota:	nízká
Počet otázek (max/průměr):	12 / 8.56
Zobrazení otázek:	celý dotazník najednou
Návratnost dotazníků:	52.5%

#### **Úvodní informace zveřejněné respondentům**

Průzkum ohledně vztahu společnosti k tetování vytvářím kvůli bakalářské práci, která se tetování věnuje. Tato práce zahrnuje jednak sekundární výzkum a jako výstup primárního výzkumu bude uveden právě výsledek tohoto výzkumu.

## Odpovědi respondentů

### 1. Máte tetování? (povinná, seznam - právě jedna - rozdělující)

Odpověď	Počet	Lokálně	Globálně
Ne - nechci mít	27	45.76%	45.76%
Ne - ale chci mít	16	27.12%	27.12%
Ano	11	18.64%	18.64%
Ne - zatím nejsem rozhodnutý/á	5	8.47%	8.47%

### 2. Pokud tetování nemáte, z jakého důvodu? (povinná, seznam - právě jedna - rozdělující)

Odpověď	Počet	Lokálně	Globálně
Tento trend je pro mě nepodstatný/netýká se mě	18	37.5%	30.51%
Jiné	12	25%	20.34%
Nelze odstranit	8	16.67%	13.56%
Kvůli partnerovi/rodičům/jiným	7	14.58%	11.86%
Je to bolestivé	3	6.25%	5.08%

### 3. Kolik máte na svém těle tetování? (povinná, seznam - právě jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně	Globálně
1	7	63.64%	11.86%
2	2	18.18%	3.39%
3	1	9.09%	1.69%
Více než 3	1	9.09%	1.69%

#### 4. Kde máte tetování umístěné? (povinná, seznam - alespoň jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně	Globálně
<b>Záda</b>	6	54.55%	10.17%
<b>Rameno</b>	3	27.27%	5.08%
<b>Paže</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Břicho</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Jiné</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Spodní část zad</b>	1	9.09%	1.69%
<b>Lýtko</b>	1	9.09%	1.69%

#### 5. Jaký motiv jste si pro tetování vybral/a? (povinná, seznam - alespoň jedna)

Odpověď	Počet	Lokálně	Globálně
<b>Jiné</b>	6	54.55%	10.17%
<b>Čínský znak</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Ornament</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Obrázek bez hlubšího významu (růže, delfín atd.)</b>	1	9.09%	1.69%
<b>Jméno konkrétní osoby nebo významné datum</b>	1	9.09%	1.69%

**6. Jaké důvody Vás k pořízení tetování vedly? (povinná, seznam - alespoň jedna)**

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>Jiné</b>	8	72.73%	13.56%
<b>Zdůraznění individuality, zesílení sexappealu a sebevědomí</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Je to moderní a mají ho všichni</b>	2	18.18%	3.39%
<b>Identifikace se sociálními a duchovními skupinami</b>	1	9.09%	1.69%

**7. Tetování se rozmohlo i mezi celebritami. Uveďte prosím jméno herečky nebo zpěvačky s tetováním: (povinná, krátký text)**

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>Angelina Jolie</b>	19	32.2%	32.2%
<b>nevím</b>	10	16.95%	16.95%
<b>Pink</b>	5	8.47%	8.47%
<b>Tereza Pergnerová</b>	1	1.69%	1.69%
<b>Britney Spears</b>	1	1.69%	1.69%
<b>Christina Ricciová</b>	1	1.69%	1.69%
<b>Rihana, Pink, Madonna, Angelina Jolie</b>	1	1.69%	1.69%
<b>Bartošová Iveta</b>	1	1.69%	1.69%
<b>Jennifer Lopez</b>	1	1.69%	1.69%
<b>nezajímají mě</b>	1	1.69%	1.69%
<b>ostatní</b>	18	30.51%	30.51%

**8. Uved'te prosím jméno herce nebo zpěváka s tetováním: (povinná, krátký text)**

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>nevím</b>	8	13.56%	13.56%
<b>noid</b>	5	8.47%	8.47%
<b>robbie williams</b>	4	6.78%	6.78%
<b>Eminem</b>	3	5.08%	5.08%
<i>Vin Diesel</i>	2	3.39%	3.39%
<i>Orlando Bloom</i>	2	3.39%	3.39%
<i>Landa</i>	2	3.39%	3.39%
<i>neznam</i>	2	3.39%	3.39%
<i>sámer issa</i>	2	3.39%	3.39%
<i>Kool Keith</i>	1	1.69%	1.69%
<i>ostatní</i>	28	47.46%	47.46%

**9. Jste: (povinná, seznam - právě jedna)**

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>Žena</b>	46	77.97%	77.97%
<b>Muž</b>	13	22.03%	22.03%

**10. Vaše věková skupina:** (povinná, seznam - právě jedna)

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>20-25</b>	34	57.63%	57.63%
<b>15-19</b>	11	18.64%	18.64%
<b>26-35</b>	8	13.56%	13.56%
<b>Méně než 15</b>	4	6.78%	6.78%
<b>36-45</b>	1	1.69%	1.69%
<b>46 a více</b>	1	1.69%	1.69%

**11. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?** (povinná, seznam - právě jedna)

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>Středoškolské s maturitou</b>	27	45.76%	45.76%
<b>Základní</b>	12	20.34%	20.34%
<b>Bakalářské/Vyšší odborné</b>	9	15.25%	15.25%
<b>Vysokoškolské</b>	9	15.25%	15.25%
<b>Vyučen/a bez maturity</b>	2	3.39%	3.39%

**12. V jak velkém městě žijete?** (povinná, seznam - právě jedna)

<b>Odpověď</b>	<b>Počet</b>	<b>Lokálně</b>	<b>Globálně</b>
<b>Do 50 000 obyvatel</b>	29	49.15%	49.15%
<b>Praha</b>	18	30.51%	30.51%
<b>100 000 -1 000 000 obyvatel</b>	7	11.86%	11.86%
<b>51 000 - 100 000 obyvatel</b>	5	8.47%	8.47%

## ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo ukázat, že i takový fenomén, jako je tetování, spadá do sféry komunikace i výtvarného umění. Má práce tedy popisuje systém tetování jako systém, jenž je provázán mnoha významy. Prvky tohoto systému sestávají jednak z tetování a jednak z lidí, kteří s tetováním nějakým způsobem manipulují. Tetování je tedy vždy interpretováno na základě toho, kdo je jeho pozorovatelem a jaké je východisko jeho pozorování. Proto jsem se při tvorbě typologií snažil, přizpůsobit různým zorným úhlům, skrze které je na tetování pohlíženo. Fenomén, jakým je tetování, může zobrazit postoje, předsudky, víru a přání nositele i jeho sociální postavení v dané společnosti. Při práci jsem se snažil uplatnit svou vlastní zkušenost s tetováním, jehož jsem nositelem, a které jsem v minulosti několikrát rozšířil. Svou prací jsem obsáhl jen zlomek toho, co fenomén tetování nabízí, co je možno v tomto umění rozvinout. Jde o velmi obsáhlé téma, které se stále rozvíjí a je nekonečné, jako lidská fantazie.

## ZDROJE POUŽITÉ A INSPIRUJÍCÍ LITERATURY

1. BELL, Shannon. Tattooed : A Participant Observer's Exploration of Meaning. *The Journal of American Culture*. 2004, vol. 22, is. 2, s. 53–58.
2. BRINKE, Josef. *Austrálie a Oceánie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. 296s.
3. BUCKLAND, Michael K. What is a “document”? *Zdroj, internet-* <http://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html>. [online]. 2009 [cit. 2009-10-16].
4. FERGUSON, Henry, PROCTEROVÁ, Lynn. *Umění tetování*. Praha: Rebo, 1998. 128 s. ISBN: 80-7234-028-X
5. FIKSA, Radek. *Tetování*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2005. 144 s. ISBN: 80-903618-1-1
6. FRANĀKOVÁ, Slávka. – KLEIN, Zdeněk. *Úvod do etologie člověka*. 1. vyd. Praha: HZ Systém, 1997. 193 s. ISBN: 80-86009-15-7
7. Bahn, Paul G. *Hroby, hrobky a mumie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1997. 213 s. ISBN: 80-7203-154-6
8. *Pacific imagery* [online]. 2008 *Zdroj, internet-* <http://pacificimagery.com/>. [cit. 2009–04–20].
9. RAMEŠOVÁ, Stanislava. *Země zlatých pagod: setkání s Barmou*. Praha: Olympia, 1980. 491 s.
10. REMEŠOVÁ, Blanka. „Mezi Dajaky na Borneu“, in *Magazín Koktejl*, únor 2000, č. 2. *Zdroj, internet-* <http://www.czech–press.cz/index.php?cid=39> >.
11. RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Martin Rychlík. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 350 s. ISBN: 80-7106-780-6
12. SPINDLER, Konrad. *Muž z ledovce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1998. 301 s. ISBN: 80-204-0704-9
13. Tattoo. *Encyclopædia Britannica* 2009 [online]. 2009 *Zdroj, internet-* <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/584263/tattoo> [cit. 2009–11–01].
14. . WOLAKOVÁ, Eva. *Plavecké ostrovy*. Praha: Orbis, 1975. 249



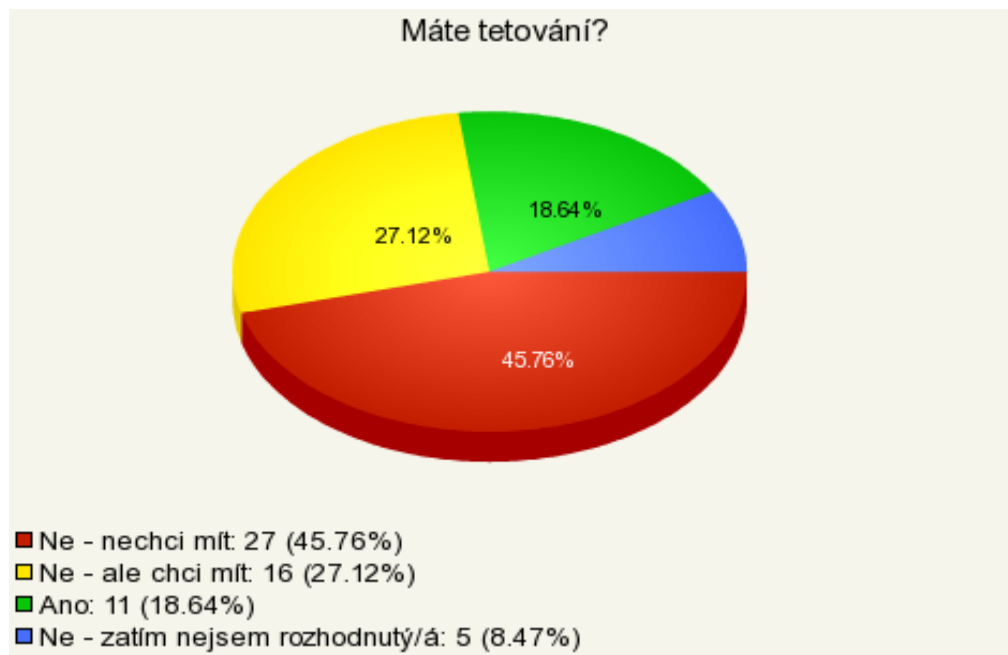
15. Kerky.cz [online]. 2009 Zdroj,internet-<http://kerky.cz/tetovani/>[cit. 2009-12-20].
16. FELLMAN, S., *The japanesse tattoo*. Abbeville press. 1988. English  
ISBN-10: 0896597989
17. KITAMURA,T., *Tattoos of the floating Word*. Kit publishers. 2003. English  
ISBN-10:9074822452.
18. *Výzkumný ústav pedagogický* [online].2009Zdroj,internet-  
[http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV\\_2007-07.pdf/](http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf/) [cit. 2009–11–01].
19. *The Ultimate Tattoo Flash Collection*-elektronická publikace, zapůjčeno TatroViky

### **Inspirující internetové prameny**

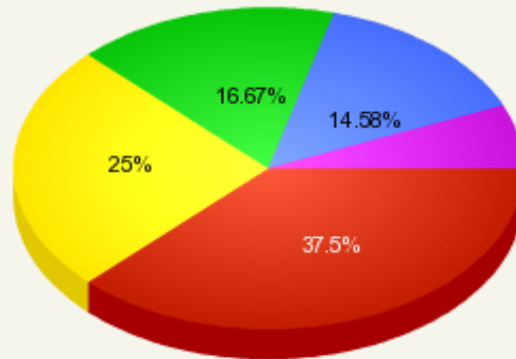
[www.bmezine.com](http://www.bmezine.com)  
[www.tattoos.com](http://www.tattoos.com)  
[www.prickmag.net](http://www.prickmag.net)  
[www.tattoo-passion.com](http://www.tattoo-passion.com)  
[www.taetowiermagazin.de](http://www.taetowiermagazin.de)  
[www.tattooarchive.com](http://www.tattooarchive.com)  
[www.tribals.com](http://www.tribals.com)  
[www.vanishingtattoo.com](http://www.vanishingtattoo.com)  
[www.vanishingtattoo.com/celebrity\\_tattoos\\_a-g.htm](http://www.vanishingtattoo.com/celebrity_tattoos_a-g.htm)  
[www.word.com/place/russian\\_tattoos/](http://www.word.com/place/russian_tattoos/)  
[www.upenn.edu/museum/Exhibits/bodmodtattoo.html](http://www.upenn.edu/museum/Exhibits/bodmodtattoo.html)  
<http://davidashen.aua.am/tattoo/technique.html>  
[www.bme.freeq.com/tattoo/tattab.html](http://www.bme.freeq.com/tattoo/tattab.html)  
[www.horimono.net](http://www.horimono.net)  
[www.keibunsha.com](http://www.keibunsha.com)  
[www.tamoko.org.nz](http://www.tamoko.org.nz)  
<http://history-nz.org/maori3.html>  
[www.tribal-celtic-tattoo.com/tribal-history.htm](http://www.tribal-celtic-tattoo.com/tribal-history.htm)  
[www.tattooheaven.com/TriBible.html](http://www.tattooheaven.com/TriBible.html)  
<http://tattoo100.com>  
[www.celestialstudios.com/links.htm](http://www.celestialstudios.com/links.htm)  
<http://marshall.csu.edu.au/html/tattoo/tattoo.html>  
[www.mytattooink.com](http://www.mytattooink.com)  
<http://tattoozone.firenze.net>

## PŘÍLOHA Č.1

### Grafy výzkumu

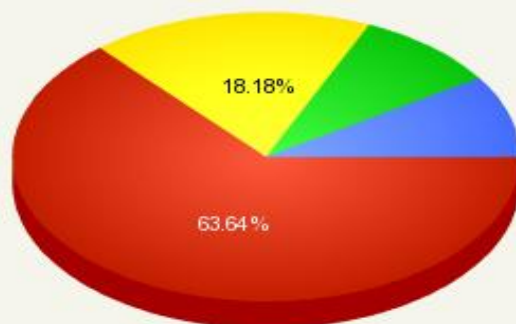


Pokud tetování nemáte, z jakého důvodu?



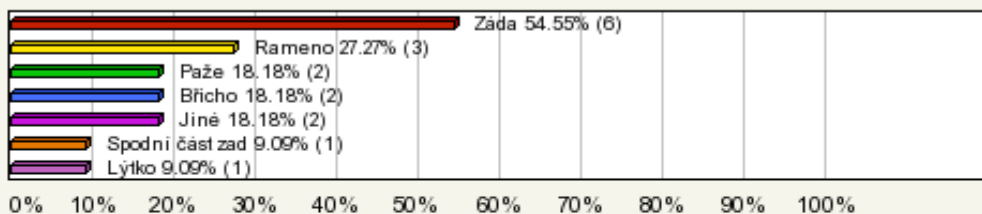
- Tento trend je pro mě nepodstatný/netýká se mě: 18 (37.5%)
- Jiné: 12 (25%)
- Nelze odstranit: 8 (16.67%)
- Kvůli partnerovi/rodičům/jiným: 7 (14.58%)
- Je to bolestivé: 3 (6.25%)

Kolik máte na svém těle tetování?



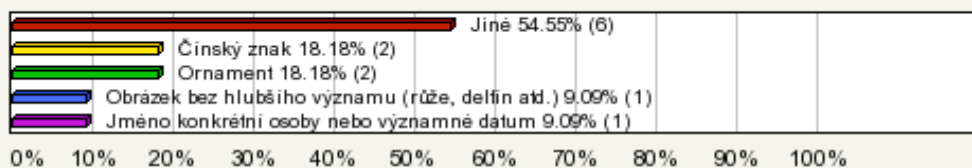
- 1: 7 (63.64%)
- 2: 2 (18.18%)
- 3: 1 (9.09%)
- Více než 3: 1 (9.09%)

### Kde máte tetování umístěné?



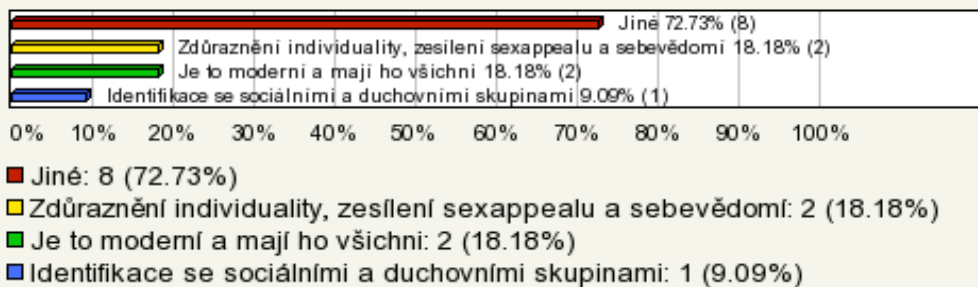
- Záda: 6 (54.55%)
- Rameno: 3 (27.27%)
- Paže: 2 (18.18%)
- Břicho: 2 (18.18%)
- Jiné: 2 (18.18%)
- Spodní část zad: 1 (9.09%)
- Lýtko: 1 (9.09%)

### Jaký motiv jste si pro tetování vybral/a?

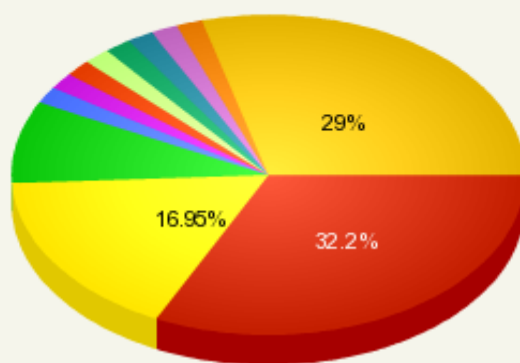


- Jiné: 6 (54.55%)
- Čínský znak: 2 (18.18%)
- Ornament: 2 (18.18%)
- Obrázek bez hlubšího významu (růže, delfin atd.): 1 (9.09%)
- Jméno konkrétní osoby nebo významné datum: 1 (9.09%)

### Jaké důvody Vás k pořízení tetování vedly?

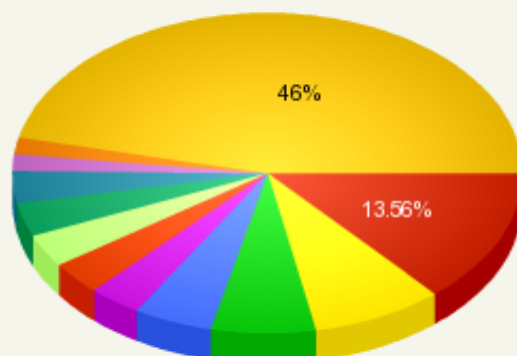


Tetování se rozmohlo i mezi celebritami. Uveďte prosím jméno herečky nebo zpěvačky s tetováním:



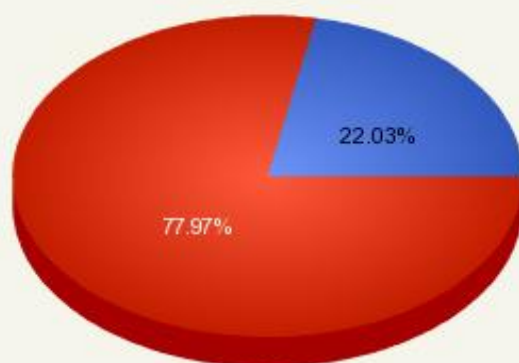
- Angelina Jolie: 19 (32.2%)
- nevím: 10 (16.95%)
- Pink: 5 (8.47%)
- Tereza Pergnerová: 1 (1.69%)
- Britney Spears: 1 (1.69%)
- Christina Ricciová : 1 (1.69%)
- rhiana, pink, madonna, angelina jolie: 1 (1.69%)
- Bartošová: 1 (1.69%)
- jennifer lopez: 1 (1.69%)
- nezajímají mě herečky ani zpěvačky, nevím: 1 (1.69%)
- Zuzana Norisová: 1 (1.69%)
- Ostatní odpovědi: 17 (29%)

Uvedte prosím jméno herce nebo zpěváka s tetováním:



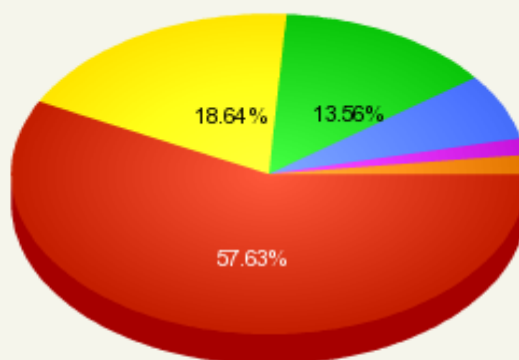
- nevim: 8 (13.56%)
- noid: 5 (8.47%)
- robbie williams: 4 (6.78%)
- Eminem: 3 (5.08%)
- Vin Diesel: 2 (3.39%)
- Orlando Bloom : 2 (3.39%)
- Landa: 2 (3.39%)
- neznam: 2 (3.39%)
- sámer issa: 2 (3.39%)
- Kool Keith: 1 (1.69%)
- Brad Pitt: 1 (1.69%)
- Ostatní odpovědi: 27 (46%)

Jste:



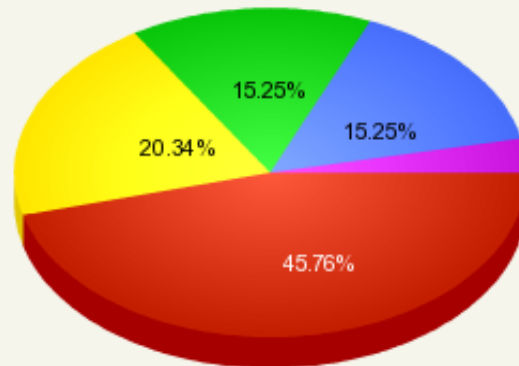
■ Žena: 46 (77.97%)  
■ Muž: 13 (22.03%)

Vaše věková skupina:



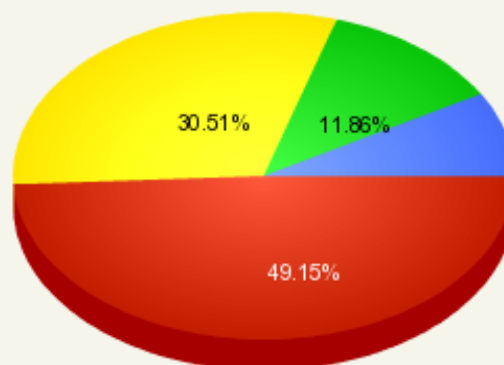
■ 20-25: 34 (57.63%)  
■ 15-19: 11 (18.64%)  
■ 26-35: 8 (13.56%)  
■ Méně než 15: 4 (6.78%)  
■ 36-45: 1 (1.69%)  
■ 46 a více: 1 (1.69%)

### Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?



- Středoškolské s maturitou: 27 (45.76%)
- Základní: 12 (20.34%)
- Bakalářské/Vyšší odborné: 9 (15.25%)
- Vysokoškolské: 9 (15.25%)
- Vyučen/a bez maturity: 2 (3.39%)

### V jak velkém městě žijete?



- Do 50 000 obyvatel: 29 (49.15%)
- Praha: 18 (30.51%)
- 100 000 - 1 000 000 obyvatel: 7 (11.86%)
- 51 000 - 100 000 obyvatel: 5 (8.47%)



## PŘÍLOHA Č.2

### Seznam obrázků

- Obr.č.1 motiv tetování tribal-autor Roberto Cruz
  - Obr.č.2 motiv tetování old school-autor Jerry Swallow
  - Obr.č.3 motiv tetování new school-autor Peter de Haan
  - Obr.č.4 motiv tetování japonské-autor Horioshi III
  - Obr.č.5 motiv tetování indiánské-autor Tom Donovan
  - Obr.č.6 motiv tetování horor a smrt-autor Bob Tyrell
  - Obr.č.7 motiv tetování portréty
  - Obr.č.8 motiv tetování fauna a flora
  - Obr.č.9 motiv tetování Fantasy-autor Valdeck
  - Obr.č.10 motiv tetování biomechanika-autor Tony Ranger
  - Obr.č.11 motiv tetování keltské ornamenty-autor Graham Townsend
  - Obr.č.12 motiv tetování comic/crazy-autor William Webb
  - Obr.č.13 motiv tetování umělecká díla-poslední večeře páně-reprodukce
  - Obr.č.14 motiv tetování Typografie/čínské znaky
  - Obr.č.15 motiv tetování náboženské motivy-autor Tommy Sampoon
  - Obr.č.16 tetování-polynéská metoda
  - Obr.č.17 tetování-japonská metoda Tebori
  - Obr.č.18 tetovací strojek s dvojitou cívkou
  - Obr.č.19 tetovací barvy-inkoust
- Obrázky převzaty z elektronické publikace *The Ultimate Tattoo Flash Collection*

## **PŘÍLOHA Č.3**

Elektronická podoba BC na nosiči CD-DVD

